

EBI/GL/2022/14

2022 m. spalio 20 d.

Gairės, priimtos remiantis
Direktyvos 2013/36/ES 84 straipsnio
6 dalimi,

kuriuose išdėstomi kriterijai, pagal kuriuos nustatoma, vertinama, valdoma ir mažinama rizika, kylanti dėl galimų palūkanų normų pokyčių, ir vertinama ir stebima kredito kainų skirtumo rizika, kylanti iš ne prekybos knygos veiklos

Santrumpos

9-asis TFAS	9-asis tarptautinis finansinės atskaitomybės standartas (finansinės priemonės)
ALCO	turto ir įsipareigojimų valdymo komitetas
ALM	turto ir įsipareigojimų valdymas
BCBS	Bazelio bankų priežiūros komitetas
BSG	bankininkystės suinteresuotųjų subjektų grupė
CET1	bendras 1 lygio nuosavas kapitalas
CSRBB	kredito kainų skirtumo rizika bankinėje knygoje (KRD nurodoma kaip kredito kainų skirtumo rizika, kylanti iš ne prekybos knygos veiklos)
EBI	Europos bankininkystės institucija
EV	ekonominė vertė
EVPR	ekonominės vertės pokyčio rizika
FVOCI	tikroji vertė, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis
GPP	grynosios palūkanų pajamos
ICAAP	vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo procesas
IRRBB	palūkanų normos rizika bankinėje knygoje (KRD nurodoma kaip palūkanų normos rizika, kylanti iš ne prekybos knygos veiklos)
IT	informacinės technologijos
KPT	kiekybinio poveikio tyrimas
KRD	Kapitalo reikalavimų direktyva (Direktyva 2013/36/ES)
KRR	Kapitalo reikalavimų reglamentas (Reglamentas (ES) Nr. 575/2013)
LCR deleguotasis reglamentas	Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2015/61
NI	neterminuotasis indėlis (angl. <i>non-maturity deposit</i> , NMD)
NKEV	nuosavo kapitalo ekonominė vertė (angl. <i>economic value of equity</i> , EVE)
NPE	neveiksni pozicija (angl. <i>non-performing exposure</i> , NPE)
P/N	pelnas arba nuostolis (angl. <i>profit and loss</i> , P&L)
PN	palūkanų norma (angl. <i>interest rate</i> , IR)
PPR	pajamų pokyčio rizika (angl. <i>earnings at risk</i> , EaR)
SREP	priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo procesas
VIS	valdymo informacijos sistema
VMS	vidaus matavimo sistema

1. Prievolė laikytis gairių ir apie tai pranešti

Šių gairių statusas

1. Šiame dokumente pateikiamos pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010¹ 16 straipsnį parengtos gairės. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos ir finansų įstaigos turi dėti visas pastangas siekdamos laikytis šių gairių.
2. Gairėse pateikiama EBI nuomonė dėl tinkamos priežiūros praktikos Europos finansų priežiūros institucijų sistemoje arba dėl ES teisės taikymo konkrečioje srityje tvarkos. Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 dalyje apibrėžtos kompetentingos institucijos, kurioms taikomos šios gairės, turėtų jų laikytis ir atitinkamai jas įtraukti į savo praktiką (pvz., iš dalies pakeisti savo teisinę sistemą arba priežiūros procesus), įskaitant tuos atvejus, kai gairės pirmiausia yra skiriamos įstaigoms.

Pranešimo reikalavimai

3. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos ne vėliau kaip 02.05.2023 privalo EBI pranešti, ar laikosi arba ketina laikytis šių gairių, arba nurodyti nesilaikymo priežastis. Kompetentingoms institucijoms iki šio termino nepateikus jokio pranešimo, EBI manys, kad jos gairių nesilaiko. Pranešimus reikėtų siųsti užpildžius EBI svetainėje pateiktą formą su nuoroda „EBA/GL/2022/14“. Pranešimus turėtų teikti asmenys, turinys tinkamus įgaliojimus savo kompetentingų institucijų vardu pranešti, kad gairių bus laikomasi. Apie visus gairių laikymosi pasikeitimus taip pat būtina pranešti EBI.
4. Pranešimai bus skelbiami EBI interneto svetainėje pagal 16 straipsnio 3 dalį.

¹ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1093/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija), iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB ir panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/78/EB (OL L 331, 2010 12 15, p. 12).

2. Dalykas, taikymo sritis ir sąvokų apibrėžtys

Dalykas ir taikymo sritis

5. Šiose gairėse, remiantis Direktyvos 2013/36/ES 84 straipsnio 6 dalimi, aiškiai išdėstomi:
- (a) kriterijai, kuriais remdamosi, įstaigos nustato, valdo ir mažina IRRBB nepaisant to, ar jos IRRBB vertinimo tikslais naudoja vidaus sistemas, standartizuotą metodiką ar supaprastintą standartizuotą metodiką;
 - (b) kriterijai, skirti IRRBB įvertinti ir išmatuoti, jei įstaiga šiuo tikslu naudoja vidaus sistemas;
 - (c) kriterijai, kuriais remiantis vertinama ir stebima CSRBB įstaigos vidaus sistemose;
 - (d) kriterijai, kuriais remiantis nustatoma, kuri iš įstaigų naudojamų IRRBB vidaus sistemų nedera su Direktyvos 2013/36/ES 84 straipsnio 3 dalies tikslais.

Kam skirta

6. Šios gairės skirtos kompetentingoms institucijoms, nurodytoms Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 dalies i punkte, ir finansų įstaigoms, nurodytoms to reglamento 4 straipsnio 1 dalyje, kurios taip pat yra įstaigos, kaip tai suprantama pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 4 straipsnio 1 dalies 3 punktą.

Sąvokų apibrėžtys

7. Jei nenurodyta kitaip, Direktyvoje 2013/36/ES² ir Reglamente (ES) Nr. 575/2013³ vartojami ir apibrėžti terminai šiose gairėse turi tokią pat reikšmę. Be to, šiose gairėse vartojamos šios sąvokų apibrėžtys:

Palūkanų normos rizika, kylanti iš ne prekybos knygos veiklos	Dabartinė ir galima neigiamo poveikio įstaigos nuosavo kapitalo ekonominei vertei arba įstaigos grynosioms palūkanų pajamoms rizika, kai tinkama, atsižvelgiant į rinkos vertės pokyčius, kuriuos sukelia nepalankūs palūkanų normų pokyčiai, darantys poveikį palūkanų normoms jautrioms priemonėms, įskaitant
---	---

² 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB (1) OL L 176, 2013 6 27.

³ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 575/2013 dėl prudenčių reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012 (OL L 176, 2013 6 27).

	spragos riziką, bazinę riziką ir pasirinkimo sandorių riziką.
Palūkanų normų pokyčiams jautrios priemonės	Turtas, įsipareigojimai ir nebalansiniai straipsniai ne prekybos knygoje, kurie yra jautrūs palūkanų normų pokyčiams (išskyrus iš CET1 kapitalo išskaičiuotą turtą, pvz., nekilnojamąjį turtą arba nematerialųjį turtą ar nuosavybės vertybinių popierių pozicijas ne prekybos knygoje).
Kredito kainų skirtumo pokyčiams jautrios priemonės	Turtas, įsipareigojimai ir nebalansiniai straipsniai ne prekybos knygoje, kurie yra jautrūs kredito kainų skirtumo pokyčiams (išskyrus iš CET1 kapitalo išskaičiuotą turtą, pvz., nekilnojamąjį turtą arba nematerialųjį turtą ar nuosavybės vertybinių popierių pozicijas ne prekybos knygoje).
Spragos rizika	Rizika, susijusi su palūkanų normų pokyčiams jautrių priemonių struktūra pagal terminą, kuri kyla dėl skirtingo palūkanų normų pokyčių laiko, įskaitant palūkanų normų struktūros pagal terminą pokyčius, vykstančius nuosekliai visoje pelningumo kreivėje (lygiagreti rizika) arba per kiekvieną laikotarpį skirtingai (nelygiagreti rizika).
Bazinė rizika	Rizika, kylanti dėl santykinų palūkanų normų pokyčių poveikio palūkanų normai jautrioms priemonėms, kurių išpirkimo terminai yra panašūs, o kainos nustatomos taikant skirtingus palūkanų normų indeksus. Bazinė rizika kyla dėl netobulos koreliacijos koreguojant uždirbamų ir išmokamų palūkanų normas, susijusias su palūkanų normų pokyčiams jautriomis priemonėmis, kai kitos palūkanų normų pokyčių charakteristikos yra panašios.
Pasirinkimo sandorių rizika	Rizika, kylanti dėl (įterptųjų ir tiesioginių) pasirinkimo sandorių, kai įstaiga arba jos klientas gali pakeisti savo grynųjų pinigų srautų lygį ir laiką, t. y. rizika, kylanti dėl palūkanų normų pokyčiams jautrių priemonių, kai turėtojas įvykdys pasirinkimo sandorį (įterptąjį arba tiesioginį automatinį pasirinkimo sandorį) beveik visais atvejais, kai tai atitinka jo finansinius interesus, ir rizika, kylanti dėl numanomo arba palūkanų normų pokyčiams jautrių priemonių sąlygose numatyto lankstumo, kai palūkanų normų pokyčiai gali padaryti poveikį kliento elgesio pokyčiui

	(elgesiu grindžiamų įterptųjų pasirinkimo sandorių rizika).
Kredito kainų skirtumo rizika dėl ne prekybos knygos veiklos (CSRBB)	Rizika, kylanti dėl kredito rizikos sukeltų pokyčių, susijusių su rinkos kaina, likvidumu ir galbūt kitais kredito rizikai paveikių priemonių ypatumais, kurių neapima kita galiojanti riziką ribojanti sistema, pvz., IRRBB, arba tikėtina įsipareigojimų neįvykdymo (galimo įsipareigojimų neįvykdymo) rizika. CSRBB apima priemonės kainų skirtumo pokyčio riziką kartu darant prielaidą dėl to paties lygio kreditingumo, t. y. kaip kredito kainų skirtumas kinta atsižvelgiant į tam tikrą reitingavimo / pelno ir nuostolių intervalą.
Grynųjų palūkanų pajamų matai	Tikėtino būsimo pelningumo per atitinkamą laikotarpį matų pokyčiai, kuriuos lemia palūkanų normų pokyčiai IRRBB atveju arba kredito kainų skirtumo pokyčiai CSRBB atveju. Tai apima palūkanų pajamas ir palūkanų sąnaudas.
Grynųjų palūkanų pajamų matai ir rinkos vertės pokyčiai	Grynųjų palūkanų pajamų matai, įvykus priemonių rinkos vertės pokyčiams, apskaityti priklausomai nuo apskaitos metodų arba į juos atsižvelgus ir taikant tikrosios vertės matus arba nGAAP.
Ekonominės vertės (EV) matai	Palūkanų normoms jautrių priemonių gryniosios dabartinės vertės matų pokyčiai per likusį šių priemonių galiojimo terminą, kuriuos lemia palūkanų normos pokyčiai IRRBB atveju arba kredito kainų skirtumo pokyčiams jautrių priemonių gryniosios dabartinės vertės matų pokyčiai per likusį šių priemonių galiojimo terminą, kuriuos lemia kredito kainų skirtumo pokyčiai CSRBB atveju. EV matai atspindi palūkanų normai jautrių priemonių vertės pokyčius per likusį šių priemonių galiojimo laikotarpį IRRBB atveju arba kredito kainų skirtumo rizikai jautrių priemonių vertės pokyčius per likusį šių priemonių galiojimo laikotarpį CSRBB atveju, t. y. iki to laiko, kai bus likviduotos visos pozicijos.
Nuosavo kapitalo ekonominės vertės (NKEV) matai	Ypatingas EV matas, kurį taikant nuosavas kapitalas nejtraukiamas į grynųjų pinigų srautus.
Sąlyginis grynųjų pinigų srauto modeliavimas	Grynųjų pinigų srauto modeliavimas darant prielaidą, kad grynųjų pinigų srautų laikas ir (arba) suma priklauso nuo konkretaus palūkanų normų scenarijaus.

Besąlyginis grynujų pinigų srauto modeliavimas	Grynujų pinigų srauto modeliavimas darant prielaidą, kad grynujų pinigų srautų laikas ir (arba) suma nepriklauso nuo konkretaus palūkanų normų scenarijaus.
Likvidavimo balansas	Balansas, įskaitant balansinius ir nebalansinius straipsnius, kuriame esamos ne prekybos knygos pozicijos amortizuojamos ir nėra pakeičiamos jokia nauja veikla.
Dinaminis balansas	Balansas, įskaitant balansinius ir nebalansinius straipsnius, į kurį įtraukiama tikėtina būsima veikla, nuosekliai atliekant koregavimą pagal atitinkamą scenarijų.
Pastovus balansas	Balansas, įskaitant balansinius ir nebalansinius straipsnius, kurių bendras dydis ir sudėtis palaikomi pakeičiant grynujų pinigų srautus, kurių terminas sueina arba kurių kaina nustatoma naujai, naujais grynujų pinigų srautais, kuriems būdingos palyginamos sumos, kainų keitimo ir skirtumo charakteristikos.
Mažmeninė prekyba	Fizinis asmuo arba MVĮ, kai MVĮ būtų priskiriama mažmeninių pozicijų klasei pagal standartizuotą arba IRB kredito rizikos metodus, arba įmonė, kuri atitinka Reglamento (ES) Nr. 575/2013 153 straipsnio 4 dalyje nustatytus reikalavimus ir kai bendra tos MVĮ arba grupei priklausančios įmonės suma neviršija 1 mln. eurų.
Indėlis atsiskaitomojoje sąskaitoje ir atsiskaitomosios sąskaitos	Indėliai atsiskaitomosiose sąskaitose ir atsiskaitomosios sąskaitos – tai mažmeniniai neterminuoti indėliai, susiję su įprastai vykdomais sandoriais (pvz., kai darbo užmokestis reguliariai pervedamas į sąskaitą), arba mažmeniniai neterminuoti indėliai, už kuriuos nemokamos palūkanos net ir didesnių palūkanų normų aplinkoje. Laikoma, kad kiti mažmeniniai indėliai laikomi ne atsiskaitomojoje sąskaitoje.
IRRBB matai	Ekonominės vertės (EV) matai ir grynujų palūkanų pajamų matai ir rinkos vertės pokyčiai, taikomi esant jautrumui palūkanų normų pokyčiams.
CSRBB matai	Ekonominės vertės (EV) matai ir grynujų palūkanų pajamų matai ir rinkos vertės pokyčiai, taikomi esant jautrumui rinkos kredito / likvidumo skirtumo pokyčiams.

3. Įgyvendinimas

Taikymo terminas

8. Šios gairės taikomos nuo 2023 m. birželio 30 d. Išimtis taikoma 4.5 ir 4.6 skirsniams, kurie taikomi nuo 2023 m. gruodžio 31 d.

Panaikinimas

9. Gairės dėl palūkanų normos rizikos, kylančios iš ne prekybos knygos veiklos, valdymo (EBA/GL/2018/02)⁴, panaikinamos nuo šių gairių taikymo pradžios dienos.

⁴ Žr. čia.

4. Gairės dėl palūkanų normos rizikos valdymo ir kredito kainų skirtumo rizikos, kylančios iš ne prekybos knygos veiklos, vertinimo ir stebėsenos

4.1 Bendrosios nuostatos

4.1.1 IRRBB ir CSRBB

(i) IRRBB

10. Įstaigos turėtų laikyti IRRBB svarbia rizika ir visuomet išimtinai, tiesiogiai ir išsamiai ją vertinti savo rizikos valdymo ir vidaus kapitalo vertinimo procesuose.
11. Įstaigos turėtų nustatyti savo IRRBB pozicijas ir užtikrinti, kad jos būtų tinkamai matuojamos, stebimos ir kontroliuojamos. Įstaigos turėtų valdyti riziką, kylančią dėl jų IRRBB pozicijų, ir prireikus mažinti riziką, kuri daro poveikį jų ekonominės vertės ir gryųjų palūkanų pajamų matams, taip pat sukelia rinkos vertės pokyčius.

(ii) CSRBB

12. Įstaigos savo rizikos valdymo procesuose ir vidaus kapitalo vertinimo procesuose turėtų tiesiogiai ir išsamiai vertinti ir stebėti CSRBB.
13. Įstaigos turėtų nustatyti savo CSRBB pozicijas ir užtikrinti, kad jos būtų tinkamai įvertintos, stebimos ir kontroliuojamos atsižvelgiant į ekonominės vertės ir gryųjų palūkanų pajamų matus, taip pat rinkos vertės pokyčius.

(iii) Grynosios palūkanų pajamos ir rinkos vertės pokyčiai

14. Pagal šias gaires gryųjų palūkanų pajamų ribos, kuriomis remiantis apskaičiuojamas palūkanų normų arba kredito kainų skirtumo pokyčių poveikis, turėtų būti nustatomos atsižvelgiant į palūkanų pajamas ir išlaidas. Šiais tikslais įstaigos taip pat turėtų apsvarstyti priemonių rinkos vertės pokyčius, priklausomai nuo apskaitos tvarkos (sąžininga vertė / nGAAP), kurie rodomi pelno ir nuostolių sąskaitoje arba tiesiogiai atsispindi nuosavame kapitale. Įstaigos turėtų atsižvelgti į pelno ir nuostolių sumos ir kapitalo padidėjimą arba sumažėjimą per trumpalaikį ir vidutinės trukmės laikotarpį dėl palūkanų normų arba kredito kainų skirtumo pokyčių.

15. Grynųjų palūkanų pajamų pokytis turėtų būti tikėtinų grynųjų palūkanų pajamų esant sukretimo arba testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijui atsižvelgiant į veiklos tęstinumo perspektyvą, ir tikėtinų grynųjų palūkanų pajamų pagal bazinį scenarijų skirtumas⁵. Priemonių rinkos vertės pokytis (sąžininga vertė / nGAAP) turėtų būti laikomas tikėtinės rinkos vertės esant sukretimo arba testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijui atsižvelgiant į veiklos tęstinumo perspektyvą, ir tikėtinės rinkos vertės pagal bazinį scenarijų vertinamo laikotarpio pabaigoje skirtumas.

4.1.2 Kiti aspektai, proporcingumas

16. Įgyvendindamos gaires, įstaigos turėtų proporcingai nustatyti savo dabartines ir būsimas IRRBB ir CSRBB pozicijas, priklausomai nuo jų ne prekybos knygos pozicijų lygio, sudėtingumo ir rizikingumo, atsižvelgdamos į savo veiklos modelį, strategijas ir aplinką, kurioje jos vykdo arba ketina vykdyti veiklą.

17. Remdamosi savo esamų ir galimų IRRBB ir CSRBB pozicijų vertinimu, įstaigos taip pat turėtų apsvarstyti šiame gairių 4.1 skirsnyje, taip pat skirsniuose dėl kapitalo nustatymo, apskaičiavimo ir paskirstymo atsižvelgiant į IRRBB (4.2.2 skirsnis), IRRBB ir CSRBB valdymo strategijos (4.2.3 ir 4.5.2 skirsniai), IRRBB matavimo VMS (4.3 skirsnis) ir CSRBB stebėsenos (4.6 skirsnis) nurodytus elementus ir lūkesčius ir juos įgyvendinti taip, kad būtų paisoma esamų ir būsimų IRRBB ir CSRBB pozicijų.

18. Be esamos ir būsimos IRRBB ir CSRBB pozicijos, įgyvendindamos gaires, įstaigos taip pat turėtų atsižvelgti į bendrąjį sudėtingumo lygį ir vidaus rizikos valdymo metodus, kad užtikrintų, kad jų IRRBB ir CSRBB valdymo metodai, procesai ir sistemos atitiktų bendrąjį požiūrį į rizikos valdymą ir konkrečius metodus, procesus ir sistemas, įgyvendintas kitų rūšių rizikai valdyti.

4.2 IRRBB nustatymas ir valdymas

4.2.1 IRRBB taikymo sritis

19. Įstaigos turėtų apsvarstyti visas į bankinę knygą įtrauktas palūkanų normoms jautrias priemones, atsižvelgdamos į IRRBB pozicijų vertinimą ir valdymą, įskaitant turtą, įsipareigojimus, palūkanų normų išvestines finansines priemones, su palūkanų normomis nesusijusias išvestines finansines priemones, susietas su palūkanų norma ir kitais nebalansiniais straipsniais (pvz., paskolų įsipareigojimais).

20. Įstaigos turėtų atsižvelgti į neveiksnius pozicijas⁶ (be atidėjinių) kaip į palūkanų normų pokyčiams jautrias priemones, kuriomis išreiškiami tikėtini grynųjų pinigų srautai, ir jų laiką.

⁵ Žvelgiant iš NKEV perspektyvos, nuosavo kapitalo ekonominės vertės pokytis turėtų būti tikėtinės nuosavo kapitalo ekonominės vertės esant sukretimo arba testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijui ir tikėtinės nuosavo kapitalo ekonominės vertės esant baziniam scenarijui skirtumas.

⁶ Neveiksnius pozicijas, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 680/2014 V priede.

21. Nedarant poveikio 10 daliai, smulki prekybos knygoje apskaitoma veikla, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 94 straipsnio 1 dalyje, įtraukiama, nebent jos palūkanų normos rizikai taikoma kita rizikos priemonė.

4.2.2 Kapitalo nustatymas, apskaičiavimas ir paskirstymas atsižvelgiant į IRRBB

22. Vertindamos vidaus kapitalo sumas, rūšis ir paskirstymą, kaip numatyta Direktyvos 2013/36/ES 73 straipsnyje, įstaigos turėtų vertinti IRRBB poveikį visam vidaus kapitalui pagrįsdamos tą vertinimą įstaigos vidaus matavimo sistemos rezultatais ir atsižvelgdamos į pagrindines prielaidas ir rizikos limitus. Bendras kapitalo lygis turėtų atitikti ir įstaigos faktinį pamatuotą rizikos lygį (be kita ko, susijusį su IRRBB), ir jos rizikos apetitą ir turėtų būti tinkamai dokumentuotas vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso ataskaitoje (ICAAP ataskaita).

23. Įstaigos turėtų įrodyti, kad jų vidaus kapitalas atitinka IRRBB lygį atsižvelgdamos į galimų įstaigos ekonominės vertės ir būsimų grynųjų palūkanų pajamų matų pokyčių, taip pat rinkos vertės pokyčių, kuriuos lemia palūkanų normų pakitimai, poveikį vidaus kapitalui. Nustatydamos savo vidaus kapitalą, įstaigos turėtų įvertinti IRRBB rizikos matus, ypač atsižvelgdamos į tai, kad IRRBB matai rizikai taikomi papildomai (pvz., vertinant IRRBB iš kito laikotarpio perspektyvos). Nesitikima, kad įstaigos dvigubai apskaičiuos savo vidaus kapitalą nustatydamos EV ir grynųjų palūkanų pajamų matus ir rinkos vertės pokyčius, tačiau vidaus kapitalo paskirstymo metodikoje turėtų būti atsižvelgta į IRRBB rizikos matus ir aiškiai įvertintas jų potencialus poveikis vidaus kapitalui.

24. Atlikdamos ICAAP analizę dėl IRRBB reikalingos vidaus kapitalo sumos įstaigos turėtų atsižvelgti į:

- (a) vidaus kapitalą, laikomą ekonominės vertės pasikeitimo rizikai, kuri galėtų kilti dėl nepalankių palūkanų normų pokyčių, ir
- (b) vidaus kapitalo poreikius, atsirandančius dėl palūkanų normų pokyčių poveikio būsimoms grynosioms palūkanų pajamoms ir rinkos vertės pokyčiams, ir su tuo susijusias pasekmes vidaus kapitalo rezervo lygiams.

25. Įstaigos turėtų ne tik pasikliauti priežiūriniu su IRRBB susijusio kapitalo pakankamumo vertinimu arba priežiūriniu išskirčių kriterijumi, bet ir sukurti ir taikyti savo kapitalo paskirstymo metodiką, grindžiamą rizikos apetitu, rizikos lygiu ir rizikos valdymo politika. Nustatydamos tinkamą kapitalo lygį įstaigos turėtų atsižvelgti ir į reikiamo kapitalo sumą, ir į jo kokybę.

26. Atliekant su IRRBB susijusio kapitalo pakankamumo vertinimus reikėtų atsižvelgti į:

- (a) IRRBB pozicijų vidaus limitų dydį ir trukmę ir į tai, ar apskaičiuojant kapitalą tie limitai yra pasiekti ar ne;

- (b) tikėtinas atvirųjų pozicijų, skirtų pasinaudoti vidaus lūkesčiais dėl būsimo palūkanų normų lygio, draudimo sąnaudas;
 - (c) IRRBB vidaus priemonių jautrumą pagrindinėms arba netobuloms modeliavimo prielaidoms;
 - (d) sukrėtimų ir nepalankiausių sąlygų scenarijų poveikį pozicijoms, kurių kainos nustatomos taikant skirtingus palūkanų normų indeksus (bazinė rizika);
 - (e) poveikį ekonominei vertei ir grynosioms palūkanų pajamoms ir rinkos vertės pokyčiams, susijusiems su nesutampančiomis pozicijomis skirtingomis valiutomis;
 - (f) numatytų nuostolių ir numatyto pelno poveikį;
 - (g) kapitalo paskirstymą atsižvelgiant į visų į grupės prudencinio konsolidavimo sritį patenkančių juridinių subjektų riziką, be bendro konsoliduotojo kapitalo pakankamumo;
 - (h) pagrindinės rizikos priežastis ir
 - (i) aplinkybes, kuriomis rizika gali materializuotis.
27. Į su IRRBB susijusio kapitalo pakankamumo rezultatus reikėtų atsižvelgti įstaigos ICAAP ir juos reikėtų įtraukti į su verslo linijomis susijusio kapitalo vertinimus.
28. Siekdamas pritaikyti dėl IRRBB laikytino vidaus kapitalo sumą įstaigos turėtų taikyti matavimo sistemas ir įvairius palūkanų normų sukrėtimų ir nepalankiausių sąlygų scenarijus, pritaikytus įstaigos rizikos profiliui, kad galėtų kiekybiškai įvertinti galimą IRRBB poveikio mastą nepalankiomis sąlygomis.
29. Įstaigos, kuriose taikomi vidaus kapitalo modeliai, turėtų užtikrinti, kad IRRBB skirtas vidaus kapitalas būtų tinkamai įtraukiamas į bendrą vidaus kapitalo paskirstymą ir kad visos diversifikavimo prielaidos būtų dokumentuojamos, o jų patikimumas ir stabilumas būtų tikrinami naudojant ankstesnius duomenis, tinkamus konkrečiai įstaigai ir rinkoms, kuriose ji vykdo veiklą. Vidaus kapitalo sąnaudas galima susieti su padaliniais ir produktais siekiant užtikrinti, kad už visų pagrindinių padalinių ar produktų sąnaudų valdymą atsakingi asmenys tinkamai jas suvoktų.
30. Spręsdamos, ar vidaus kapitalą reikėtų paskirstyti atsižvelgiant į grynųjų palūkanų pajamų matus ir rinkos vertės pokyčių IRRBB, įstaigos turėtų atsižvelgti į:
- (a) santykinę grynųjų palūkanų pajamų svarbą bendrosioms grynosioms pajamoms ir atitinkamai reikšmingų įvairių metų grynųjų palūkanų pajamų pokyčių poveikį;
 - (b) faktinius grynųjų palūkanų pajamų lygius, kuriuos galima pasiekti pagal įvairius scenarijus (t. y. į tai, kokio dydžio yra skirtumai, kad būtų galima atsverti dėl palūkanų normų pozicijų ir įsipareigojimų sąnaudų pokyčių atsirandantį nepastovumą);

- (c) galimybę faktiškai patirti nuostolių nepalankiausiomis sąlygomis arba dėl ilgalaikių rinkos aplinkos pokyčių, pvz., kai gali prireikti likviduoti pozicijas, numatytas kaip ilgalaikės investicijos siekiant stabilizuoti grynujų palūkanų pajamų matus ir rinkos vertės pokyčius;
 - (d) santykinę palūkanų normų pokyčiams jautrių priemonių (įskaitant palūkanų normų išvestines finansines priemones) svarbą ne prekybos knygoje, galimą poveikį žymint pelno ir nuostolio ataskaitoje arba tiesiogiai nuosavame kapitale (pvz., išreiškiant jį kitomis bendrosiomis pajamomis), ir
 - (e) Grynujų palūkanų pajamų matų svyravimai ir rinkos vertės pokyčiai, grynujų palūkanų pajamų matų ir rinkos vertės pokyčių tvirtumo ir stabilumo lygiai ir pajamų lygis, reikalingas įprastoms verslo operacijoms generuoti ir palaikyti. Įstaigos, kurių IRRBB didelė, kurios pagal įvairius tikėtinus rinkos scenarijus gali patirti nuostolių ir kuriose gali sumažėti įprastai paskirstomi dividendai arba veiklos apimtis, turėtų užtikrinti, kad jos turės pakankamą kapitalą ir galės atlaikyti nepalankių tokių scenarijų poveikį.
31. Įstaigos turėtų apsvastyti, ar nereikėtų koreguoti vidaus kapitalo rezervo, kai, remiantis testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatais, pagal nepalankiausių sąlygų scenarijus matyti galimas grynujų palūkanų pajamų sumažėjimas ir rinkos vertės pokyčiai (ir atitinkamai mažesnis gebėjimas kaupti kapitalą).

4.2.3 IRRBB valdymo strategija

32. Įstaigos IRRBB strategija, įskaitant su IRRBB susijusį rizikos apetitą ir IRRBB mažinimą, turėtų būti įtraukta į bendrąją strategiją, visų pirma, strateginiai tikslai ir rizikos tikslai, kuriuos valdymo organas turi patvirtinti, kaip numatyta Direktyvos 2013/36/ES 88 straipsnio 1 dalies a punkto antroje pastraipoje.
33. Su IRRBB susijęs įstaigos rizikos apetitas turėtų būti išreiškiamas kaip priimtinas kintančių palūkanų normų poveikis IRRBB priemonėms ir jį turėtų būti atsižvelgiama nustatant limitus. Įstaigos, kurioms kyla reikšminga spragos rizika, bazinė rizika arba pasirinkimo sandorių rizika, turėtų nustatyti savo rizikos apetitą, susijusį su kiekvienu iš šių reikšmingų porūšių IRRBB.
34. Į bendrąją IRRBB strategiją taip pat reikėtų įtraukti sprendimą dėl to, kiek verslo modelis turėtų būti grindžiamas grynosiomis palūkanų pajamomis, uždirbamomis pasitelkiant pelningumo kreivę, t. y. kai turtas finansuojamas nustatant palyginti ilgą perkainojimo laikotarpį, o įsipareigojimai – nustatant palyginti trumpą perkainojimo laikotarpį. Jeigu verslo modelis labai priklauso nuo tokio grynujų palūkanų pajamų šaltinio, valdymo organas turėtų paaiškinti savo IRRBB strategiją ir tai, kaip jis planuoja išlikti per laikotarpius, kai pelningumo kreivės yra lygios arba atvirkštinės.
35. Prieš vykdydamos įsigijimo sandorius arba įgyvendinimą įstaigos turėtų tinkamai įvertinti pasiūlymus naudoti naujus produktus arba vykdyti naują veiklą ar dalyvauti rizikos prisiėmimo ar apsidraudimo strategijose, siekdamos užtikrinti, kad būtų nustatyti patikimam ir veiksmingam produkto ar veiklos IRRBB valdymui reikalingus išteklius, kad siūloma veikla

atitiktų bendrą įstaigos rizikos apetitą ir kad būtų įdiegtos siūlomo produkto ar veiklos rizikos nustatymo, matavimo, stebėsenos ir kontrolės procedūros. Reikėtų užtikrinti, kad tų naujų produktų ir veiklos IRRBB charakteristikos būtų gerai suvokiamos.

36. Įstaigos, kurios, siekdamos sumažinti IRRBB pozicijas, naudoja išvestines finansines priemones, turėtų turėti reikiamų žinių ir patirties. Kiekviena įstaiga turėtų įrodyti, kad suvokia rizikos apsidraudimo pasitelkiant palūkanų normų išvestines finansines priemones pasekmes.
37. Įstaigos, kuriose matuojant IRRBB naudojami klientų elgesio modeliai, turėtų turėti reikiamų žinių ir patirties. Kiekviena įstaiga turėtų gebėti įrodyti, kad suvokia savo klientų elgesio modeliavimo pasekmes.
38. Priimdamos sprendimus dėl rizikos draudimo veiklos įstaigos turėtų suvokti apskaitos politikos poveikį, bet apskaitos priemonės neturėtų lemti jų rizikos valdymo metodo.
39. Konsoliduojančiosios įstaigos turėtų užtikrinti, kad IRRBB valdymo vidaus priemonės ir procesai būtų nuoseklūs ir tinkamai integruoti konsoliduotu ir iš dalies konsoliduotu lygmenimis.

4.2.4 IRRBB rizikos valdymo sistema ir pareigos

40. Siekdamos įsdiegti vidaus valdymo priemones, kurios atitiktų Direktyvos 2013/36/ES 74 ir 88 straipsnius, dėl IRRBB įstaigos turėtų užtikrinti, kad:
- (a) jų valdymo organas prisiimtų galutinę atsakomybę už IRRBB valdymo sistemos, įstaigos rizikos apetito sistemos ir vidaus kapitalo, skirto tinkamai padengti riziką, sumų, rūšių ir paskirstymo priežiūrą. Valdymo organas turėtų parengti bendrąją įstaigos IRRBB strategiją ir patvirtinti atitinkamą politiką ir procesus. Tačiau valdymo organas gali pavesti IRRBB stebėseną ir valdymą vyresniajai vadovybei, pavieniams ekspertams arba turto ir įsipareigojimų valdymo komitetui toliau 42 punkte nustatytais sąlygomis.
 - (b) Jos turi IRRBB valdymo sistemą, kurioje būtų aiškiai apibrėžtos atsakomybės sritys ir kurią sudarytų ribų sistema, politika, procesai ir vidaus kontrolės priemonės, įskaitant reguliariai atliekamas nepriklausomas sistemos veiksmingumo peržiūras ir vertinimus.
 - (c) IRRBB vertinimo tvarka, procesai ir mechanizmai yra išsamūs ir proporcingi rizikos pobūdžiui, mastui ir sudėtingumui, kuris yra būdingas verslo modeliui ir įstaigos veiklai.
41. Valdymo organas turėtų, visų pirma, atsakyti už šiuos dalykus:
- (a) suvokti IRRBB pozicijos pobūdį ir lygį. Valdymo organas turėtų užtikrinti, kad būtų parengtos aiškios gairės dėl IRRBB rizikos apetito, susijusio su įstaigos veiklos strategijomis;

- (b) nustatyti, kad būtų imamasi tinkamų veiksmų siekiant nustatyti, pamatuoti, stebėti ir kontroliuoti IRRBB laikantis patvirtintos strategijos ir politikos. Šiuo požiūriu valdymo organas arba jo deleguoti asmenys turi nustatyti:
- i. tinkamus IRRBB limitus, įskaitant konkrečių procedūrų ir išimčių patvirtinimo apibrėžtį, ir užtikrinti tų limitų laikymąsi;
 - ii. IRRBB matavimo ir pozicijų ir veiklos rezultatų vertinimo sistemas ir standartus, įskaitant palūkanų normų sukurtimą, taikymo srities ir nepalankiausių sąlygų scenarijų ir pagrindinių prielaidų, kuriomis grindžiama įstaigos IRRBB analizė, atnaujinimo procedūras;
 - iii. išsamų pranešimo apie IRRBB ir jos peržiūros procesą ir
 - iv. veiksmingas vidaus kontrolės priemones ir valdymo informacijos sistemas (VIS);
- (c) tvirtinti svarbias rizikos draudimo arba rizikos prisiėmimo iniciatyvas prieš jas įgyvendinant. Pozicijos, susijusios su vidaus rizikos perkėlimu iš ne prekybos knygos į prekybos knygą ir atvirkščiai, turėtų būti tinkamai dokumentuojamos;
- (d) vykdyti IRRBB valdymo politikos, procedūrų ir ribų patvirtinimo, įgyvendinimo ir peržiūros priežiūrą. Valdymo organas turėtų būti reguliariai informuojamas (bent kartą per ketvirtį) apie įstaigos IRRBB pozicijos lygį ir pokyčius;
- (e) užtikrinti, kad IRRBB matavimo metodų patvirtinimas ir atitinkamo rizikos modelio vertinimas būtų įtraukti į formalų politikos procesą, kurį turėtų peržiūrėti ir patvirtinti valdymo organas arba jo deleguoti asmenys;
- (f) reguliariai susipažįstant su laiku pateikiama ir pakankamai išsamia informacija suvokti ir vertinti, kaip deleguoti asmenys vykdo veiklą atlikdami IRRBB stebėseną ir kontrolę pagal valdymo organo patvirtintą politiką;
- (g) suvokti įstaigos IRRBB strategijų pasekmes ir galimus ryšius su rinkos, likvidumo, kredito ir operacine rizika nereikalaujant, kad visi valdymo organo nariai būtų šios srities ekspertai. Kai kurie nariai turėtų turėti pakankamai techninių žinių, kad galėtų kritiškai vertinti valdymo organui teikiamas ataskaitas ir jas ginčyti. Įstaiga turėtų nuspręsti, kad valdymo organo nariai turėtų užtikrinti, kad vyresnioji vadovybė būtų kompetentinga ir suvoktų IRRBB ir kad IRRBB valdymui būtų skiriama pakankamai išteklių.

42. Įstaigos turėtų įsidięgti delegavimo tvarką ir procedūras, pagal kurias valdymo organas paveda IRRBB stebėseną ar valdymą, kaip numatyta toliau (bet ne tik):

- (a) valdymo organas turėtų nustatyti asmenis arba komitetus, kuriems jis paveda parengti IRRBB politiką ir praktines priemones, kaip antai vyresniąją vadovybę, pavienius ekspertus arba ALCO, ir aiškiai apibrėžti tikslus;

- (b) valdymo organas turėtų užtikrinti, kad atsakomybės sritys IRRBB valdymo procese būtų tinkamai atskirtos. IRRBB nustatymo, matavimo, stebėsenos ir kontrolės funkcijoms turėtų būti priskirtos aiškiai apibrėžtos atsakomybės sritys, jos turėtų būti nepriklausomos nuo su IRRBB rizikos prisiėmimu susijusių funkcijų ir jas vykdančias asmenys turėtų pranešti apie IRRBB pozicijas tiesiogiai valdymo organui arba jo deleguotiems asmenims;
- (c) įstaiga turėtų užtikrinti, kad valdymo organo deleguoti asmenys turėtų aiškiai apibrėžtus įgaliojimus dėl padalinių, kurie atsako už su IRRBB susijusios rizikos prisiėmimą. Turėtų būti aiškus ryšio kanalas, kuriuo deleguotų asmenų nurodymai būtų perduodami tiems atsakingiems padaliniais;
- (d) valdymo organas turėtų nustatyti, kad pagal įstaigos struktūrą deleguoti asmenys galėtų vykdyti savo pareigas ir būtų lengviau veiksmingai priimti sprendimus ir užtikrinti valdymą. Šiuo klausimu turėtų būti reguliariai organizuojami ALCO arba jam lygiavertio organo posėdžiai, o jo sudėtyje turėtų būti visų svarbių su IRRBB susijusių departamentų atstovai. Valdymo organas turėtų skatinti diskusijas apie IRRBB valdymo procesą ir tarp savo narių ir deleguotų asmenų, ir tarp deleguotų asmenų ir kitų įstaigos darbuotojų. Valdymo organas taip pat turėtų užtikrinti, kad reguliariai palaikant ryšį tarp rizikos valdymo ir strateginio planavimo sričių būtų lengviau vykdyti su būsima veikla susijusios rizikos stebėseną.

4.2.5 IRRBB rizikos apetitas ir politikos ribos

43. Įstaigos turėtų apibrėžti su IRRBB susijusį rizikos apetitą, atsižvelgdamos į IRRBB priemones, visų pirma:

- (a) įstaigos turėtų aiškiai apibrėžti rizikos apetitą teiginiais, kuriuos patvirtina valdymo organas ir kurie yra įgyvendinami pasitelkiant išsamias priimtinas rizikos sistemas, t. y. IRRBB ribojimo ir kontrolės politiką ir procedūras.
- (b) Jų rizikos apetito sistemose turėtų būti:
 - a. atskirti deleguotieji įgaliojimai, atsakomybės ir atskaitomybės, susijusios su IRRBB valdymo sprendimais, ribos, ir
 - b. išvardijamos strategijos, rizikos draudimo strategijos ir leistinos IRRBB rizikos prisiėmimo galimybės.
- (c) apibrėždamos savo rizikos apetitą įstaigos turėtų atsižvelgti į riziką grynosioms palūkanų pajamoms, kuri gali kilti dėl sandorių apskaitos ne prekybos knygoje. Rizika negali būti susieta tik su palūkanų pajamomis ir išlaidomis: reikėtų atskirai atsižvelgti į palūkanų normų pokyčių poveikį finansinių priemonių rinkos vertei, kuris (priklausomai nuo apskaitos metodų) atspindi pelno ir nuostolio ataskaitoje arba tiesiogiai nuosavame kapitale (kitose bendrosiose pajamose). Įstaigos, visų pirma, turėtų atsižvelgti į poveikį, susijusį su tikrosios vertės finansinėms priemonėms būdingomis šalutinėmis aplinkybėmis, pagal esamus palūkanų normų sukrėtimų ir nepalankiausių sąlygų scenarijus. Įstaigos taip pat turėtų

atsižvelgti į galimą palūkanų normų išvestinių finansinių priemonių rizikos draudimo poveikį pelno ir nuostolio ataskaitoms, jeigu dėl palūkanų normų pokyčių sumažėtų jų veiksmingumas.

44. Įstaigos turėtų nusistatyti limitus, padedančius užtikrinti, kad IRRBB pozicijos atitiktų jų rizikos apetitą ir bendrąjį požiūrį į IRRBB matavimą, visų pirma, kaip numatyta toliau:

- (a) bendri rizikos limitai, kuriais aiškiai nustatoma valdymo organui priimtina IRRBB suma, turėtų būti taikomi konsoliduotu būdu ir tam tikrais atvejais pavienių susijusių įmonių lygmeniu;
- (b) limitus galima susieti su konkrečiais palūkanų normų ir terminų struktūrų pokyčių, kaip antai jų padidėjimo ar sumažėjimo arba pelningumo kreive išreiškiamų pokyčių, scenarijais. Palūkanų normų pokyčiai, kuriais remiamasi nustatant tuos limitus, turėtų apimti pakankamai neigiamas sukrėtimų ir nepalankiausių sąlygų situacijas, atsižvelgiant į ankstesnius palūkanų normų nepastovumo duomenis ir vadovybės reikalaujamą laiką toms rizikos pozicijoms sumažinti;
- (c) politikoje nustatyti limitai turėtų atitikti įstaigos pobūdį, dydį, sudėtingumą ir kapitalo pakankumą bei gebėjimą matuoti ir valdyti jai kylančių rūšių riziką;
- (d) priklausomai nuo įstaigos veiklos pobūdžio ir verslo modelio taip pat galima nustatyti papildomus limitus konkrečioms padalinėms, portfeliams, finansinių priemonių tipams, konkrečioms finansinėms priemonėms arba reikšmingų porūšių IRRBB rizikai, kaip antai spragos rizikai, bazinei rizikai ir pasirinkimo sandorių rizikai;
- (e) turėtų būti įgyvendintos sistemos, kuriomis būtų užtikrinama, kad pozicijoms, viršijančioms arba galinčioms viršyti valdymo organo arba jo deleguotų asmenų nustatytus limitus, būtų skubiai skiriamas vadovybės dėmesys ir kad su jomis susiję klausimai būtų nedelsiant perduodami spręsti aukštesniu lygiu. Turėtų būti parengta aiški politika, kas bus informuojamas, kaip vyks komunikacija ir kokių atsakomųjų veiksmų bus imamas;
- (f) Apie rizikos matavimą valdymo organui arba jo deleguotiems asmenims turėtų būti pranešama bent kartą per ketvirtį ir dabartinė pozicija turėtų būti lyginama su politikoje įtvirtintomis ribomis.

45. Turėtų būti įdiegta sistema, kuria būtų stebima rizikos apdraudimo strategijų, grindžiamų tokiomis finansinėmis priemonėmis, kaip išvestinės finansinės priemonės, raida ir kontroliuojama rinkos vertės rizika, susijusi su į apskaitą sąžininga verte įtraukiamomis finansinėmis priemonėmis.

4.2.6 IRRBB rizikos politika, procesai ir kontrolės priemonės

Rizikos politika ir procesai

46. Remdamasis bendrąja IRRBB strategija valdymo organas turėtų patvirtinti patikimą rizikos politiką, procesus ir sistemas, kurie turėtų užtikrinti, kad:

- (a) būtų sukurtos IRRBB matavimo ir vertinimo scenarijų atnaujinimo procedūros;
- (b) matavimo metodas ir atitinkamos IRRBB matavimo ir vertinimo prielaidos, įskaitant vidaus kapitalo paskirstymą su IRRBB susijusių rūšių rizikai, būtų tinkamos ir proporcingos;
- (c) naudojamų modelių prielaidos būtų reguliariai peržiūrimos ir prireikus pakeičiamos;
- (d) būtų apibrėžti pozicijų vertinimo ir veiklos rezultatų matavimo standartai;
- (e) būtų rengiama tinkama leistinių rizikos draudimo strategijų ir rizikos draudimo priemonių dokumentacija ir vykdoma jų kontrolė ir
- (f) būtų apibrėžti IRRBB pozicijų valdymo įgaliojimai ir atsakomybės sritys.

47. Politika turėtų būti tinkamai pagrįsta, patikima ir dokumentuota ir turėtų aprėpti visus IRRBB komponentus, kurie yra svarbūs atsižvelgiant į konkrečias įstaigos aplinkybes. Nepažeidžiant proporcingumo principo, IRRBB politiką turėtų sudaryti:

- (a) ne prekybos knygos ir prekybos knygos ribos nustatymas. Vidaus rizikos perkėlimas iš bankinės knygos į prekybos knygą ir atvirkščiai turėtų būti tinkamai dokumentuojamas ir stebimas užtikrinant bendresnę IRRBB, kylančios dėl palūkanų normų išvestinių finansinių priemonių, stebėseną;
- (b) išsamesnė ekonominės vertės apibrėžtis ir jos suderinamumas su vidaus naudojimui pritaikytu metodu, naudojamu vertinant turtą ir įsipareigojimus (pvz., remiantis diskontuota būsimų grynujų pinigų srautų verte ir diskontuota būsimų grynujų palūkanų pajamų verte);
- (c) išsamesnė grynujų palūkanų pajamų matų ir rinkos vertės pokyčių apibrėžtis ir jos suderinamumas su įstaigos požiūriu į vidaus naudojimui pritaikytų finansinių planų ir finansinių prognozių rengimą;
- (d) įvairių palūkanų normų sukretimų dydis ir forma, naudojami vidaus lygmeniu apskaičiuojant IRRBB;
- (e) sąlyginio ir besąlyginio grynujų pinigų srauto modeliavimo metodų taikymas;

- (f) „numatytų sandorių“⁷ (įskaitant visas susijusias rizikos draudimo priemones) tvarkymas;
- (g) daugelio valiutų palūkanų normų pozicijų agregavimas;
- (h) dėl skirtingų palūkanų normų indeksų kylančios bazinės rizikos matavimas ir valdymas;
- (i) ar rengiant ICAAP nepalūkaninis turtas ir įsipareigojimai ne prekybos knygoje (įskaitant kapitalą ir atsargas) įtraukiami į IRRBB matavimo skaičiavimus ar ne;
- (j) einamųjų ir taupomųjų sąskaitų tvarkymas atsižvelgiant į elgesį (t. y. terminas nustatomas dėl įsipareigojimų, kurių terminas pagal sutartį yra trumpas, o atsižvelgiant į elgesį – ilgas);
- (k) IRRBB, kylančios dėl elgesiu grindžiamų ir automatinį pasirinkimo sandorių su turtu ar įsipareigojimais, matavimas, įskaitant išgaubtumo poveikį ir netiesinės grąžos profilius;
- (l) atliekant matavimo skaičiavimus taikomas struktūros išsamumo laipsnis (pvz., pasitelkiant terminų intervalus);
- (m) vidaus naudojimui skirta komercinių maržų apibrėžtis ir tinkama komercinių maržų vidaus tvarkymo metodika.

48. Visų sričių IRRBB politiką reikėtų reguliariai, bent kartą per metus peržiūrėti ir prireikus iš dalies pakeisti.

49. Siekdamas užtikrinti, kad įstaigos IRRBB valdymo politika ir procedūros išliktų tinkamos ir patikimos, valdymo organas arba jo deleguoti asmenys turėtų peržiūrėti IRRBB valdymo politiką ir procedūras atsižvelgdami į reguliariai teikiamų ataskaitų rezultatus.

50. Valdymo organas arba jo deleguoti asmenys turėtų užtikrinti, kad su IRRBB susijusių analizės ir rizikos valdymo veiklą vykdytų pakankamai kompetentingų darbuotojų, turinčių techninių žinių ir patirties, atitinkančių įstaigos veiklos pobūdį ir sritį.

Vidaus kontrolė

51. Kalbant apie IRRBB kontrolės politiką ir procedūras, įstaigos turėtų nusistatyti tinkamus patvirtinimo procesus, pozicijų limitus, peržiūros ir kitus mechanizmus, kurių tikslas – pakankamai užtikrinti, kad būtų įgyvendinami rizikos valdymo tikslai.

52. Įstaigos turėtų reguliariai peržiūrėti ir vertinti savo vidaus kontrolės sistemas ir rizikos valdymo procesus siekdamas patikrinti, ar darbuotojai laikosi nustatytos politikos ir procedūrų. Tokia peržiūra taip pat turėtų apimti visus reikšmingus pokyčius, kurie gali daryti poveikį kontrolės priemonių veiksmingumui, įskaitant rinkos sąlygų, darbuotojų, technologijos ir pozicijų ribų atitikimo struktūrų pokyčius, ir užtikrinti, kad būtų įgyvendintos tinkamos limitų viršijimo

⁷ Esant numatytoms pozicijoms (pvz., kai susitariama dėl paskolos ir klientas gali nuspręsti, ar prašyti išmokėti lėšas ar ne) su klientu iš esmės sudaromas pasirinkimo sandoris, kuris tikriausiai bus įvykdytas, kai rinkos sąlygos bus nepalankiausios įstaigai (neigiamas išgaubtumas). Numatytos pozicijos valdomos remiantis tiksliais duomenimis apie gautus prašymus ir tikėtino lėšų išmokėjimo modeliavimu.

atvejų perdavimo spręsti aukštesniu lygmeniu procedūros. Peržiūras ir vertinimus turėtų reguliariai atlikti nuo peržiūros funkcijos nepriklausomi asmenys arba padaliniai. Kai reikia peržiūrėti arba tobulinti vidaus kontrolės priemonės, turėtų būti įdiegtas vidaus peržiūros mechanizmas, kuriuo būtų užtikrinama, kad tokie veiksmai būtų vykdomi laiku.

53. Įstaigose turėtų būti sukurti IRRBB nustatymo, matavimo, stebėsenos ir kontrolės procesai, kuriuos reguliariai peržiūri nepriklausomas auditorius (kuris gali būti vidaus arba išorės auditorius). Tokiais atvejais vidaus ar išorės auditorių arba kitų lygiaverčių išorės šalių parengtas ataskaitas reikėtų teikti atitinkamoms kompetentingoms institucijoms.

IRRBB IT sistema ir duomenų kokybė

54. IT sistemos ir taikomosios programos, kurias įstaiga naudoja operacijoms vykdyti, tvarkyti ir registruoti, IRRBB pozicijoms nustatyti, matuoti ir agreguoti ir ataskaitoms rengti, turėtų gebėti padėti laiku ir tiksliai valdyti IRRBB. Visų pirma, sistemos turėtų:

- (a) registruoti su palūkanų normomis susijusios rizikos duomenis apie visas reikšmingas įstaigos IRRBB pozicijas, įskaitant spragos riziką, bazinę riziką ir pasirinkimo sandorių riziką. Tai turėtų sustiprinti matavimo sistemą, kurią įstaiga naudoja pagrindiniams IRRBB pozicijų šaltiniams nustatyti, matuoti ir agreguoti;
- (b) gebėti išsamiai ir aiškiai įrašyti visus įstaigos sudaromus sandorius atsižvelgiant į jų IRRBB charakteristikas;
- (c) atitikti sandorių, dėl kurių kyla IRRBB, sudėtingumą ir skaičių;
- (d) būti pakankamai lanksčios ir aprėpti pakankamai įvairių IRRBB sukretimų ir nepalankiausių sąlygų scenarijų ir papildomų scenarijų;
- (e) leisti įstaigoms išmatuoti, įvertinti ir stebėti pavienių sandorių poveikį bendrai pozicijai;
- (f) gebėti apskaičiuoti IRRBB matus (t. y. ekonominę vertę ir grynyjū palūkanų pajamų matus ir rinkos vertės pokyčius) ir kitus IRRBB matus, kuriuos reikalauja naudoti kompetentingos institucijos, atsižvelgdamos į 4.3.3 ir 4.3.4 skirsniuose nurodytus palūkanų normų sukretimų ir nepalankiausių sąlygų scenarijus;
- (g) būti pakankamai lanksčios ir aprėpti privalomus priežiūrinius įstaigų vidaus rizikos parametrų prielaidų apribojimus.

55. IT sistema ir sandorių sistema turėtų gebėti įrašyti perkainojimo profilį, palūkanų normų charakteristikas (įskaitant skirtumus) ir pasirinkimo sandorių su produktais charakteristikas, kad būtų galima išmatuoti spragos riziką, bazinę riziką ir pasirinkimo sandorių riziką. Sandorių sistema, visų pirma, turėtų būti pajėgi surinkti išsamią informaciją apie tam tikro sandorio perkainojimo datą (-as), palūkanų normos tipą ar indeksą, pasirinkimo sandorius (įskaitant išankstinį grąžinimą arba išpirkimą) ir mokesčius už tų pasirinkimo sandorių įvykdymą. IRRBB išmatuoti naudojamos sistemos turėtų būti pajėgios nustatyti visų produktų IRRBB

charakteristikas. Sistemose taip pat turėtų būti galima suskirstyti pavienių IRRBB priemonių ir portfelių poveikio duomenis pagal ne prekybos knygos rizikos lygį.

56. Ypač kai prekiaujama sudėtingais struktūrizuotais produktais, sandorių sistema turėtų būti pajėgi rinkti informaciją apie atskiras produkto dalis ir nustatyti su IRRBB susijusias tų produktų charakteristikas (pvz., turto ir įsipareigojimų charakteristikas, suskirstytas pagal tam tikras charakteristikas, kaip antai perkainojimo datas arba šalutinių aplinkybių elementus). Įstaiga turėtų užtikrinti, kad IT sistema neatsiliktų nuo naujų produktų atsiradimo.
57. Siekiant išvengti IRRBB kompiuterių sistemose ir taikomuosiose programose naudojamų duomenų sugadinimo ir kontroliuoti tų taikomųjų programų kodų pokyčius turėtų būti įdiegtos tinkamos IT sistemų organizacinės kontrolės priemonės siekiant užtikrinti, visų pirma:
- (a) įvedamų duomenų patikimumą ir IRRBB modelių tvarkymo sistemų vientisumą;
 - (b) kuo mažesnę IT sistemoje atsirandančių klaidų, įskaitant duomenų tvarkymo ir agregavimo klaidas, tikimybę ir
 - (c) tinkamų priemonių įgyvendinimą rinkos sutrikdymų arba staigaus kainų kritimo atveju.
58. Rizikos matai turėtų būti grindžiami patikimais rinkos ir vidaus duomenimis. Įstaigos turėtų atidžiai vertinti išorės informacijos šaltinių, naudojamų kuriant ankstesnių palūkanų normų duomenų bazes, kokybę ir duomenų bazių atnaujinimo dažnumą.
59. Siekdamas užtikrinti aukštą duomenų kokybę įstaigos turėtų įgyvendinti tinkamus procesus, užtikrinančius, kad į IT sistemą įvedami duomenys būtų teisingi. Duomenų įvedimas turėtų būti kuo labiau automatizuotas, kad administracinių klaidų būtų kuo mažiau, o duomenų pateikimas (angl. *data mapping*) turėtų būti reguliariai peržiūrimas ir testuojamas pagal patvirtintos versijos modelį. Be to, pagrindinių duomenų šaltiniai, naudojami įstaigos rizikos vertinimo procese, turėtų būti pakankamai dokumentuojami. Įstaigos taip pat turėtų sukurti tinkamus mechanizmus agregavimo proceso tikslumui ir modelio rezultatų patikimumui patikrinti. Šie mechanizmai turėtų užtikrinti duomenų tikslumą ir patikimumą.
60. Jeigu įstaigos priskiria grynųjų pinigų srautus prie skirtingų terminų intervalų (pvz., analizuodamos spragą) arba prie skirtingų tiesės taškų, kad atspindėtų skirtingus palūkanų normos kreivės terminus, priskyrimo kriterijai ilgainiui turėtų būti pastovūs, kad būtų galima prasmingai palyginti skirtingų laikotarpių rizikos duomenis.
61. Įstaigos turėtų nustatyti galimas neatitikimų ir pažeidimų, kurie gali atsirasti tvarkant duomenis, priešastis. Įstaigose turėtų būti įdiegtos tokių neatitikimų ir pažeidimų tvarkymo procedūros, įskaitant tarpusavio pozicijų derinimo procedūras, kad tokius neatitikimus ir pažeidimus būtų galima pašalinti.
62. Įstaigose turėtų būti sukurti tinkami procesai, užtikrinantys, kad duomenys, naudojami visos grupės IRRBB matavimo modeliams, atitiktų finansų planavimui naudojamus duomenis.

Vidaus ataskaitų teikimas

63. Įstaigų vidaus pranešimo apie riziką sistemose turėtų būti laiku teikiama tiksli ir išsami informacija apie jų IRRBB pozicijas. Vidaus ataskaitos turėtų būti rengiamos bent kartą per ketvirtį.
64. Vidaus ataskaitos turėtų būti teikiamos valdymo organui arba jo deleguotiems asmenims su atitinkamų agregavimo lygmenų (atitinkančių konsolidavimo lygį) informacija ir reguliariai peržiūrimos. Ataskaitose turėtų būti teikiama atitinkamo lygio informacija, pritaikyta prie tam tikro vadovybės lygio (pvz., valdymo organo, vyresniosios vadovybės) ir konkrečios įstaigos padėties ir ekonominės aplinkos.
65. IRRBB ataskaitose turėtų būti teikiama apibendrinta informacija ir pakankamai patvirtinamųjų duomenų, kad valdymo organas arba jo deleguoti asmenys galėtų įvertinti įstaigos jautrumą rinkos sąlygų ir kitų svarbių rizikos veiksnių pokyčiams. Į ataskaitų turinį turėtų būti įtraukti įstaigos rizikos profilio ir ekonominės aplinkos pokyčiai, jose dabartinė pozicija turėtų būti palyginama su politikoje nustatytais limitais.
66. IRRBB ataskaitose turėtų būti reguliariai pateikiami modelių peržiūros ir audito rezultatai ir ankstesnių prognozių ar rizikos vertinimo palyginimai su faktiniais rezultatais, kad būtų galima pagrįstai nustatyti galimus modeliavimo trūkumus. Įstaigos, visų pirma, turėtų įvertinti modeliuojamus išankstinio mokėjimo nuostolius remdamosi ankstesnių faktiškai patirtų nuostolių duomenimis. Portfeliai, kuriuose gali įvykti reikšmingų rinkos vertės pokyčių, turėtų būti aiškiai nustatyti ir poveikis turėtų būti stebimas įstaigos VIS ir prižiūrimas atsižvelgiant į visus kitus portfelius, kuriems kyla rinkos rizika.
67. Nors valdymo organui arba jo deleguotiems asmenims bus rengiamos skirtingų rūšių ataskaitos priklausomai nuo įstaigos portfelio sudėties, remiantis 65 ir 66 punktais į jas reikėtų įtraukti:
- (a) įstaigos bendrų IRRBB pozicijų santraukas, įskaitant informaciją apie spragos riziką, bazinę riziką ir pasirinkimo sandorių riziką. Reikėtų nurodyti ir paaiškinti turtą, įsipareigojimus, grynųjų pinigų srautus ir strategijas, kurios lemia IRRBB lygį ir kryptį;
 - (b) ataskaitas, iš kurių matyti įstaigos politikos ir limitų laikymasis;
 - (c) pagrindines modeliavimo prielaidas ir parametrus, kaip antai neterminuotųjų indėlių (NI), išankstinių mokėjimų pagal fiksuotųjų palūkanų normų paskolas, išankstinio terminuotųjų indėlių atsiėmimo, įsipareigojimų panaudojimo, valiutų agregavimo ir komercinių maržų tvarkymo charakteristikas;
 - (d) išsamius duomenis apie modeliavimo prielaidų, susijusių su IRRBB matais, poveikį, įskaitant prielaidų pokyčius esant įvairiems palūkanų normos scenarijams;
 - (e) išsamius duomenis apie palūkanų normų išvestinių finansinių priemonių poveikį IRRBB matams;

- (f) išsamius duomenis apie sąžiningos vertės priemonių, įskaitant 3 lygio turtą ir įsipareigojimus, poveikį IRRBB matams.
- (g) 4.3.4 skirsnyje nurodyto testavimo nepalankiausiomis sąlygomis, 4.3.3 skirsnyje nurodytų sukrėtimų, Direktyvos 2013/36/ES 98 straipsnio 5 dalyje nurodytų priežiūrinio išskirčių testų ir jautrumo pagrindinėms prielaidoms ir parametrams vertinimo rezultatus ir
- (h) IRRBB politikos ir procedūrų ir matavimo sistemų pakankamumo peržiūros santraukas, įskaitant visus vidaus ir išorės arba kitų lygiaverčių išorės šalių (kaip antai konsultantų) nustatytus faktus.

68. Pagal tas ataskaitas valdymo organas arba jo deleguoti asmenys turėtų turėti galimybę įvertinti įstaigos jautrumą rinkos sąlygų ir kitų svarbių rizikos veiksnių pokyčiams, visų pirma, atsižvelgiant į portfelius, kuriuose gali vykti reikšmingi rinkos vertės pokyčiai.

69. Vidaus matavimo sistemoje turėtų būti rengiamos ataskaitos tokiu formatu, kad įstaigos vadovybė įvairiais lygmenimis lengvai suprastų tas ataskaitas ir laiku priimtų tinkamus sprendimus. Ataskaitos turėtų būti naudojamos kaip pagrindas reguliariai stebėti, ar įstaiga vykdo veiklą pagal savo strategiją ir laikydamosi jos patvirtintų palūkanų normų rizikos limitų.

Modelio valdymas

70. Įstaigos turėtų užtikrinti, kad IRRBB matavimo metodų (kurie turėtų būti peržiūrimi ir patvirtinami nepriklausomai nuo jų kūrimo) patvirtinimas ir atitinkamo rizikos modelio vertinimas būtų įtraukti į formalų politikos procesą, kurį turėtų peržiūrėti ir patvirtinti valdymo organas arba jo deleguoti asmenys. Politiką reikėtų integruoti į modelio rizikos valdymo procesus ir joje reikėtų nustatyti:

- (a) valdymo vaidmenis ir nurodyti, kas atsako už modelių kūrimą, patvirtinimą, dokumentavimą, įgyvendinimą ir naudojimą, ir
- (b) modelio priežiūros pareigas ir politiką, įskaitant pirminio ir nuolatinio patvirtinimo procedūrų rengimą, rezultatų vertinimą ir patvirtinimo, versijų kontrolės, išimčių, perkėlimo spręsti aukštesniu lygiu, keitimo ir naudojimo nutraukimo procesus.

71. Patvirtinimo sistemą turėtų sudaryti šie penki pagrindiniai elementai:

- (a) koncepcijos ir metodikos pagrįstumo, įskaitant rengimo duomenis, vertinimas;
- (b) nuolatinė modelio stebėseną, įskaitant procesų tikrinimą ir lyginamąją analizę;
- (c) rezultatų analizę, įskaitant pagrindinių vidaus parametrų (pvz., indėlių stabilumo, išankstinio paskolų mokėjimo lygio, išankstinio indėlių išpirkimo, finansinių priemonių kainų nustatymo) grįžtamąjį patikrinimą;
- (d) kruopštus vidaus modeliuose naudojamų ekspertų nuomonių ir sprendimų vertinimas, ir

(e) diversifikavimo prielaidų patvirtinimas.

72. Atsižvelgiant į numatomus pradinio ir nuolatinio patvirtinimo veiksmus politikoje turėtų būti sukurtas hierarchinis modelio rizikos pagrįstumo nustatymo procesas, grindžiamas ir kiekybiniais, ir kokybiniais parametrais, kaip antai dydžiu, poveikiu, ankstesniais veiklos rezultatais ir darbuotojų patirtimi taikant modeliavimo metodus.
73. IRRBB matų modelio rizikos valdymas turėtų būti vykdomas laikantis visuotinio požiūrio, pradedant nuo modelio savininkų ir naudotojų motyvacijos ir modelio rengimo ir įgyvendinimo. Prieš gaunant vidaus patvirtinimą, kad modelį galima naudoti, reikėtų peržiūrėti ir patvirtinti modelio įvesčių, prielaidų, modeliavimo metodikų ir išvesčių nustatymo procesą ir tai reikėtų padaryti nepriklausomai nuo IRRBB modelių kūrimo.
74. Peržiūros ir patvirtinimo rezultatus ir visas su modelio naudojimu susijusias rekomendacijas reikėtų pateikti valdymo organui ar jo deleguotiems asmenims ir jie turi juos patvirtinti. Patvirtintas modelis turėtų būti nuolat peržiūrimas, o procesai turėtų būti tikrinami ir tvirtinami įstaigos nustatytu dažnumu, atitinkančiu nustatytos modelio rizikos lygį.
75. Vykstant nuolatinės peržiūros procesui turėtų būti parengtas išimčių taikymo atvejų rinkinys, kuriuo remdamiesi modelio peržiūrą atliekantys asmenys privalėtų apie tokius atvejus laiku pranešti valdymo organui arba jo deleguotiems asmenims, kad būtų galima priimti sprendimus dėl taisomųjų veiksmų ir modelio naudojimo apribojimų. Aiškūs versijų kontrolės leidimai tam tikrais atvejais turėtų būti suteikiami modelių savininkams.
76. Remiantis pastebėtais faktais ir ilgainiui gauta nauja informacija patvirtintą modelį galima pakeisti arba atšaukti. Įstaigos turėtų parengti perėjimo prie modelio naudojimo politiką, įskaitant jo pakeitimus ir versijų kontrolės leidimus ir dokumentaciją.
77. Įstaigos gali naudotis trečiųjų šalių IRRBB valdymo ir kontrolės modeliais, jeigu tie modeliai tinkamai pritaikyti ir atitinka konkrečios įstaigos charakteristikas. Manoma, kad įstaigos turėtų gerai suprasti trečiųjų šalių modelių analizės aspektus, prielaidas ir metodiką ir užtikrinti, kad jie būtų tinkamai integruoti į bendras įstaigų rizikos valdymo sistemas ir procesus. Jeigu trečiosios šalys teikia rinkos duomenis, elgesiu grindžiamas prielaidas arba modelio parametrus, įstaigoje turėtų būti įdiegtas procesas, kurį taikant nustatoma, ar tie duomenys pagrįstai tinka jos veiklai ir rizikos charakteristikoms. Įstaigos turėtų užtikrinti, kad trečiųjų šalių modelių naudojimas, įskaitant konkretų pritaikymą, būtų pakankamai dokumentuojamas.
78. Modelio įvestis arba prielaidas, kurios yra rengiamos pagal vidaus modelio procesus arba kurias rengia trečiosios šalys, reikėtų įtraukti į patvirtinimo procesą. Patvirtinimo procese įstaiga turėtų dokumentuoti ir paaiškinti modelio specifikacijos sprendimus.

4.3 IRRBB vertinimas įstaigos vidaus sistemoje

4.3.1 Bendras požiūris į IRRBB matavimą

79. Įstaigos turėtų įgyvendinti patvarias vidaus matavimo sistemas (VMS), apimančias visus IRRBB komponentus ir šaltinius, kurie yra svarbūs įstaigos verslo modeliui.

80. Įstaigos turėtų matuoti savo IRRBB poziciją atsižvelgdamos į galimus ekonominės vertės ir gryųjų palūkanų pajamų matus ir rinkos vertės pokyčius. Įstaigos turėtų naudotis papildomomis IRRBB priemonių funkcijomis sudėtingam IRRBB pobūdžiui nustatyti trumpos ir ilgos trukmės laikotarpiais. Visų pirma, įstaigos turėtų matuoti ir stebėti i) bendrą pagrindinių modeliavimo prielaidų poveikį IRRBB matavimui, remiantis įvairiais IRRBB matais, ir ii) savo palūkanų normų išvestinių finansinių priemonių, įtrauktų į bankinę knygą, IRRBB, kai tai svarbu verslo modeliui.

81. Jeigu ekonominės vertės matams netaikomos komercinės maržos ir kiti skirtumo komponentai, įstaigos turėtų i) naudoti skaidrią metodiką nerizikingai palūkanų normai nustatyti kiekvienos finansinės priemonės pradžioje ir ii) naudoti metodiką, kuri būtų nuosekliai taikoma visoms palūkanų normų pokyčiams jautrioms priemonėms ir visiems padaliniams.

82. Apskaičiuodamos gryųjų palūkanų pajamų matus, kad įvertintų IRRBB pozicijas, įstaigos turėtų įtraukti komercines maržas.

83. Įstaigos turėtų atsižvelgti į neveiksnius pozicijas (be atidėjinių) kaip į palūkanų normų pokyčiams jautrias priemones, kuriomis išreiškiami tikėtini gryųjų pinigų srautai, ir jų laiką.

84. Matuodamos savo IRRBB poziciją įstaigos turėtų ne tik pasikliauti priežiūrinių išskirčių testų skaičiavimu ir rezultatais, kaip aprašyta Direktyvos 2013/36/ES 98 straipsnio 5 dalyje, arba bet koku papildomu kompetentingos institucijos sukurtu išskirčių testu, bet ir suformuluoti ir naudoti savo prielaidas ir skaičiavimo metodus. Tačiau priežiūriniai išskirčių testai turėtų būti visiškai integruoti į vidaus IRRBB valdymo sistemą ir naudojami, kaip papildomos IRRBB pozicijos matavimo priemonės.

4.3.2 IRRBB matavimo metodai

85. Įstaigos neturėtų remtis vienu rizikos matu ir turėtų naudoti įvairius kiekybinius įrankius ir modelius, atitinkančius jų konkrečią rizikos poziciją. Tuo tikslu įstaigos turėtų apsvarstyti galimybę taikyti I priede aprašytus metodus (bet ne tik juos) siekdamas užtikrinti, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į įvairius su palūkanų norma susijusios rizikos aspektus.

86. Įstaiga turėtų gerai suprasti kiekvieno naudojamo kiekybinio įrankio ir modelio trūkumus ir j juos atsižvelgti IRRBB rizikos valdymo procese. Vertindamos IRRBB įstaigos turėtų suvokti, kad dėl sandorių apskaitos ne prekybos knygoje gali kilti tam tikrų rūšių rizika.

87. Įstaigos turėtų nustatyti ir pamatuoti visus IRRBB komponentus. Siekdamas nustatyti įvairius IRRBB komponentus įstaigos turėtų bent apsvarstyti 1 lentelėje išdėstytus metodus.

1 lentelė. Į ne prekybos knygą įtrauktos palūkanų normos rizikos antrinių komponentų nustatymas

Sudedamoji dalis	Metodas	Dėmesio centras
Spragos rizika	Spragos analizė	Įvairių laikotarpių neatitikimų mastas.
	Dalinė pelningumo kreivės rizikos trukmė	Įvairių laikotarpių neatitikimų sklaida ir koncentracija.
Bazinė rizika	Finansinių priemonių grupių sąrašas pagal skirtingas palūkanų normas	Išvestinių finansinių priemonių ir kitų rizikos draudimo priemonių naudojimas atsižvelgiant į skirtingas bazes, išgaubtumą ir laiko skirtumus, į kuriuos neatsižvelgiama atliekant atotrūkio analizę.
		Elgesiu grindžiami pasirinkimo sandoriai. Hipotekos, einamųjų sąskaitų, santaupų ir indėlių apimtis, kai klientas turi galimybę nesilaikyti sutartyje nustatyto termino; įsipareigojimų su palūkanų normų pokyčiams jautriu lėšų išmokėjimu klientui apimtis.
Pasirinkimo sandorių rizika (susijusi su automatiniais ir elgesiu grindžiamais pasirinkimo sandoriais)	Visų finansinių priemonių su įterptaisiais arba tiesioginiais pasirinkimo sandoriais sąrašas	Automatiniai palūkanų normos pasirinkimo sandoriai: Viršutinės ir apatinės ribos, įtrauktos į turtą ir įsipareigojimus; pasirinkimo sandoriai dėl apsikeitimo sandorių arba išankstinio mokėjimo pasirinkimo sandoriai, įtraukti į didmeninį turtą ir įsipareigojimus; aiškios viršutinės ir apatinės ribos ir pasirinkimo sandoriai dėl apsikeitimo sandorių.

88. IRRBB matuoti ir stebėti įstaigos turėtų naudoti bent vieną gryųjų palūkanų pajamų matą, atsižvelgti į rinkos vertės pokyčius ir taikyti bent vieną ekonominės vertės matavimo metodą, taip aprėpdamos visus IRRBB komponentus. Tarpvalstybinę veiklą vykdančios didelės įstaigos, visų pirma, prie SREP gairių 1 ir 2 kategorijų priskiriamos įstaigos ir įstaigos, kuriose taikomi sudėtingi verslo modeliai, turėtų naudoti kelis IRRBB matavimo metodus, kaip nurodyta toliau II priede.

4.3.3 Palūkanų normų sukrėtimo scenarijai siekiant užtikrinti nuolatinį valdymą

89. Įstaigos turėtų reguliariai, bent kartą per ketvirtį ir dažniau, kai padidėja palūkanų normų nepastovumas arba IRRBB lygiai, matuoti savo IRRBB poziciją, atsižvelgdamos į skirtingus IRRBB matus pagal įvairius palūkanų normų sukrėtimų scenarijus, susijusius su galimais palūkanų normų pelningumo kreivių lygio ir formos pokyčiais, ir palygindamos juos su skirtingų palūkanų normų santykio pokyčiais (t. y. bazinė rizika).

90. Įstaigos turėtų apsvarstyti, ar taikyti sąlyginio ar besąlyginio gryųjų pinigų srauto modeliavimo metodą. Didesnės ir sudėtingesnės įstaigos, visų pirma, prie SREP gairių 1 ir 2 kategorijų priskiriamos įstaigos, taip pat turėtų atsižvelgti į scenarijus, pagal kuriuos apskaičiuojamos skirtingos palūkanų normų raidos kryptys ir kai kurios prielaidos (pvz., susijusios su elgesiu, poveikiu rizikai ir balanso dydžiu ir sudėtimi) pačios yra palūkanų normų lygių kitimo funkcijos.

91. Įstaigos turėtų įvertinti visų turimų valiutų pozicijas. Kalbant apie reikšmingų valiutų pozicijas, palūkanų normų sukrėtimų scenarijai turėtų būti parengti konkrečia valiuta atsižvelgiant į pagrindines ekonomines charakteristikas. Pagal IRRBB vidaus matų sistemą (VMS), reikėtų apsvarstyti su konkrečia valiuta susijusių palūkanų normų sukrėtimų scenarijus remiantis bent kiekviena valiuta, kai ta valiuta išreikštas turtas arba įsipareigojimai siekia 5 ar daugiau procentų viso ne prekybos knygoje apskaitomo finansinio turto ar įsipareigojimų arba mažiau nei 5 proc., jeigu į skaičiavimą įtraukto finansinio turto ar įsipareigojimų suma yra mažesnė nei 90 proc. viso ne prekybos knygoje apskaitomo finansinio turto (išskyrus materialųjį turtą) arba įsipareigojimų. Į savo vidaus matavimo sistemas įstaigos turėtų įtraukti skirtingų valiutų IRRBB agregavimo metodus. Jeigu įstaigos naudojasi prielaidomis apie palūkanų normų skirtingomis valiutomis priklausomumą, jos turėtų turėti reikiamo lygio įgūdžius ir būti pakankamai sudėtingos, kad tai darytų. Įstaigos turėtų atsižvelgti į prielaidų, susijusių su palūkanų normų skirtingomis valiutomis priklausomumu, poveikį.

92. Rinkdamos palūkanų normų sukrėtimų scenarijus įstaigos turėtų apsvarstyti:

- (a) tai, kad jų pačių vidaus lygmeniu parengti palūkanų normų sukrėtimų scenarijai atitiktų jų veiklos ir rizikos profilio pobūdį, mastą ir sudėtingumą, atsižvelgiant į staigius ir laipsniškus lygiagrečius ir nelygiagrečius pelningumo kreivių poslinkius ir pokyčius. Scenarijai turėtų būti grindžiami ankstesnių palūkanų normų pokyčių ir elgesio ir būsimų palūkanų normų modeliavimo duomenimis;

- (b) palūkanų normų scenarijus, parodančius pagrindinių rinkos palūkanų normų santykių pokyčius, siekiant pašalinti bazinę riziką;
- (c) privalomas palūkanų normų sukrėtimų scenarijus, kaip nurodyta Direktyvos 2013/36/ES 98 straipsnio 5 dalyje;
- (d) visus papildomus palūkanų normų sukrėtimų scenarijus, į kuriuos atsižvelgti reikalauja priežiūros institucijos;
- (e) ar tinkamas dėmesys skirtas diversifikavimo prielaidų patvirtinimui, ir
- (f) esant mažoms palūkanų normoms įstaigos taip pat turėtų apsvarstyti neigiamų palūkanų normų scenarijus ir neigiamų palūkanų normų asimetrinio poveikio jų palūkanų normų pokyčiams jautrioms priemonėms galimybę.

93. Sukrėtimų scenarijų rezultatais turėtų būti remiamasi priimant atitinkamo vadovybės lygmens sprendimus. Tai strateginiai ar verslo sprendimai, sprendimai dėl vidaus kapitalo paskirstymo ir sprendimai dėl rizikos valdymo, kuriuos priima valdymo organas arba jo deleguoti asmenys. Į rezultatus taip pat reikėtų atsižvelgti formuojant ir peržiūrint IRRBB politiką ir ribas.

4.3.4 Palūkanų normų testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijai

94. IRRBB testavimą nepalankiausiomis sąlygomis reikėtų apsvarstyti ICAAP, kai įstaigos turėtų atlikti griežtą į ateitį orientuotą testavimą nepalankiausiomis sąlygomis nustatydamos galimas didelių rinkos sąlygų pokyčių neigiamas pasekmes jų kapitalui arba grynosioms palūkanų pajamoms ir rinkos vertės pokyčiams. Kad atliktų IRRBB testavimą nepalankiausiomis sąlygomis įstaigos turėtų įtraukti savo klientų bazės elgesio pokyčius. IRRBB testavimas nepalankiausiomis sąlygomis turėtų būti integruotas į bendrą įstaigų testavimo nepalankiausiomis sąlygomis sistemą, įskaitant atvirkštinį testavimą, ir turėtų atitikti jų pobūdį, dydį ir sudėtingumą bei jų veiklą ir bendrą rizikos profilį.

95. IRRBB testavimą nepalankiausiomis sąlygomis reikėtų atlikti reguliariai, bent kartą per metus ir dažniau, kai padidėja palūkanų normų nepastovumas ir IRRBB lygiai.

96. Į IRRBB testavimo nepalankiausiomis sąlygomis sistemą reikėtų įtraukti aiškiai apibrėžtus tikslus, įstaigos veiklą ir riziką atitinkančius scenarijus, gerai dokumentuotas prielaidas ir pagrįstas metodikas.

97. Atliekant visos įmonės testavimą nepalankiausiomis sąlygomis reikėtų apskaičiuoti IRRBB santykį su kitų kategorijų rizika (kredito rizika, likvidumo rizika, rinkos rizika ir pan.) ir visus svarbius šalutinius padarinius.

98. Įstaigos turėtų atlikti atvirkštinį testavimą nepalankiausiomis sąlygomis siekdamos i) nustatyti palūkanų normų scenarijus, dėl kurių gali kilti didelė grėsmė įstaigos kapitalui, ekonominei vertei ir grynosioms palūkanų pajamoms ir atsirasti rinkos vertės pokyčiai, ir ii) nustatyti

silpnąsias vietas, atsirandančias dėl jų rizikos apdraudimo strategijų ir galimų jos klientų elgesio reakcijų.

99. IRRBB vertinimo tikslais, atlikdamos silpnųjų vietų testavimą nepalankiomis sąlygomis įstaigos turėtų naudoti didesnių ir staigesnių palūkanų normų poslinkių ir pokyčių duomenis nei naudojama nuolatinio valdymo tikslais, įtraukdamos bent šiuos aspektus:

- a) esminius pagrindinių rinkos palūkanų normų santykių pokyčius (bazinė rizika);
- b) staigius ir esminius pelningumo kreivės poslinkius (lygiagrečius ir nelygiagrečius);
- c) pagrindinių prielaidų apie turto ir įsipareigojimų klasių elgesį suskirstymą;
- d) pagrindinių palūkanų normų koreliacinių prielaidų pokyčius;
- e) reikšmingus dabartinių rinkos ir makroekonominių sąlygų ir konkurencingos ir ekonominės aplinkos pokyčius ir jų galimą raidą ir
- f) konkrečius scenarijus, susijusius su konkrečiu verslo modeliu ir įstaigos profiliu.

100. Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijų rezultatais turėtų būti remiamasi priimant atitinkamo vadovybės lygmens sprendimus. Tai strateginiai ar verslo sprendimai, sprendimai dėl vidaus kapitalo paskirstymo ir sprendimai dėl rizikos valdymo, kuriuos priima valdymo organas arba jo deleguoti asmenys. Į rezultatus taip pat reikėtų atsižvelgti formuojant ir peržiūrint IRRBB politiką ir limitus.

101. Siekdamas atlikti jautrumo analizę esant nepalankiausių sąlygų scenarijui, įstaigos, naudodamos ekonominės vertės matavimą, turėtų įvertinti ribas, susijusias su likvidavimo prielaidos naudojimu ir įstaigos gebėjimu atsižvelgti į ilgalaikę palūkanų normos riziką.

102. Jei balanso priemonėms taikomi reikšmingi perkainojimo apribojimai (pvz., viršutinės ir apatinės ribos), įstaigos, jei tai svarbu, turėtų apdairiai apsvarstyti poveikį, kurį minėtų priemonių atnaujinimas turėtų tuo atveju, jei jos būtų pakeistos kitomis, panašius požymius turinčiomis priemonėmis, nepaisant likvidavimo prielaidos. Tai būtina atlikti per protingą terminą ir atsižvelgiant į banko verslo modelį.

4.3.5 IRRBB matavimo prielaidos

103. Matuodamos IRRBB įstaigos turėtų gerai suvokti ir dokumentuoti pagrindines elgesio ir modeliavimo prielaidas. Tas prielaidas reikėtų derinti su veiklos strategija ir reguliariai išbandyti. Šios prielaidos turėtų būti nustatomos proporcingai, visų pirma atsižvelgiant į KRD 84 straipsnio 5 dalyje numatytų techninių reguliavimo standartų reikšmingumo ribas, nustatytas 7 straipsnio 12 dalyje, 8 straipsnio 2 dalyje, 9 straipsnio 4 dalyje, 11 straipsnio 3 dalyje ir 21 straipsnio 1 dalyje.

104. Vertinant palūkanų normai jautrių produktų, susijusių su infliacija arba kitais rinkos veiksniais, riziką, turėtų būti taikomos riziką ribojančios prielaidos. Šios prielaidos gali būti pagrįstos, pvz., dabartine / paskutine pastebėta verte, autoritetingo ekonominių tyrimų instituto prognozėmis arba kita visuotinai priimtina rinkos praktika (infliacijos atveju: pvz., būsimos infliacijos lūkesčių kreivės).
105. Matuojant IRRBB, reikėtų įtraukti pensijų įsipareigojimus ir pensijų planų turtą, nebent jų palūkanų normos rizika būtų apskaičiuota vertinant kitą rizikos matą;
106. Kalbant apie įvairius IRRBB matus, įstaigos, kai tinkama, turėtų atsižvelgti į prielaidas, formuluojamas siekiant kiekybiškai įvertinti riziką, susijusių bent su šiomis sritimis:
- a) (automatinių arba elgesiu grindžiamų) palūkanų normos pasirinkimo sandorių vykdymas, kurį atlieka ir įstaiga, ir jos klientas pagal konkrečius palūkanų normų sukūrimo ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijus;
 - b) su NI susijusių likučių ir palūkanų srautų tvarkymas;
 - c) terminuotųjų indelių, kuriems kyla išankstinio išpirkimo rizika, tvarkymas;
 - d) fiksuotųjų palūkanų paskolų ir fiksuotųjų palūkanų paskolų įsipareigojimų tvarkymas;
 - e) nuosavo kapitalo tvarkymas taikant vidaus ekonominės vertės matus;
 - f) apskaitos praktikos poveikis IRRBB matavimui ir, visų pirma, apsidraudimo sandorių apskaitos veiksmingumui, ir
 - g) diversifikavimo prielaidų patvirtinimas.
107. Kadangi rinkos sąlygos, konkurencinė aplinka ir strategijos ilgainiui keičiasi, įstaigos turėtų peržiūrėti reikšmingas matavimo prielaidas bent kartą per metus ir dažniau, kai rinkos sąlygos sparčiai keičiasi.
- a) Elgesio prielaidos, susijusios su klientų sąskaitomis, įskaitant kliento laisvo pasirinkimo principą IRRBB nustatymo tikslais**
108. Vertindamos šalutinių aplinkybių poveikį įstaigos turėtų atsižvelgti į:
- (a) galimą poveikį dabartinei ir būsimai išankstinio paskolų grąžinimo spartai, atsirandantį dėl palūkanų normų scenarijaus, pagrindinės ekonominės aplinkos ir sutarties sąlygų. Įstaigos turėtų atsižvelgti į įvairius aspektus, darančius poveikį elgesiu grindžiamiems įterptiesiems pasirinkimo sandoriams;
 - (b) produktams taikomų palūkanų normų koregavimo atsižvelgiant į rinkos palūkanų normų pokyčius lankstumą;
 - (c) įvairių tipų produktų likučių migraciją dėl jų savybių ir terminų pokyčių.

109. Įstaigos turėtų įgyvendinti politiką, pagal kurią būtų nustatomos ir reguliariai vertinamos pagrindinės prielaidos, susijusios su balansinių ir nebalansinių straipsnių, kurių palūkanų normos rizikos sistemoje esama įterptųjų pasirinkimo sandorių, tvarkymu. Tai reiškia, kad įstaigos turėtų:
- (a) nustatyti visus reikšmingus produktus ir straipsnius su įterptaisiais pasirinkimo sandoriais, kurie galėtų padaryti poveikį nustatyta atitinkamų likučių palūkanų normai arba elgesiu grindžiamo perkainojimo datai (palyginti su sutartyje nustatyta termino suėjimo diena);
 - (b) įgyvendinti tinkamas kainų nustatymo ir rizikos mažinimo strategijas (pvz., naudoti išvestines finansines priemones), kad valdytų su rizikos apetitu susijusių šalutinių aplinkybių poveikį, į kurias gali būti įtrauktos klientui skiriamos nuobaudos už išankstinį išpirkimą siekiant padengti galimus su juos susijusius nuostolius (jeigu tai leidžiama);
 - (c) užtikrinti, kad pagrindinių elgesiu grindžiamų prielaidų modeliavimas būtų grindžiamas svarbiausiais ankstesniais duomenimis ir protingomis hipotezėmis;
 - (d) gebėti įrodyti, kad modeliavimas yra tikslus (atvirkštinis testavimas atsižvelgiant į patirtį);
 - (e) savo politikoje ir procedūrose tinkamai dokumentuoti prielaidas ir įgyvendinti jų reguliarios peržiūros procesą;
 - (f) suvokti įstaigos rizikos vertinimo rezultatų jautrumą toms prielaidoms, įskaitant prielaidų testavimą nepalankiausiomis sąlygomis įmonėse ir atsižvelgiant į tokių testų rezultatus vidaus lygmeniu priimančias sprendimus dėl kapitalo paskirstymo, ir
 - (g) vidaus lygmeniu reguliariai patvirtinti tas prielaidas siekiant patikrinti jų ilgalaikį stabilumą ir prireikus juos pakoreguoti.
110. Finansinių klientų neterminuotiesiems indėliams netaikomas elgesio modeliavimas, išskyrus atvejus, jei tai yra veiklos indėliai, kaip apibrėžta LCR deleguotojo reglamento 27 straipsnio 1 dalies a punkte.
111. Išskyrus reguliuojamus taupomuosius indėlius, nurodytus KRR 428f straipsnio 2 dalies a punkte, tačiau neapsiribojant centralizuota dalimi, ir subjektus, kuriems indėlių atsiėmimo atveju taikomi reikšmingi ekonominiai ar fiskaliniai apribojimai, tariama elgesiu grindžiamo perkainojimo data, taikoma mažmeniniams indėliams ir didmeniniams indėliams, kuriuos laiko nefinansiniai klientai, taip pat 110 dalyje nurodytiems veiklos indėliams, kuriems negalioja jokios konkrečios perkainojimo datos (neterminuotieji indėliai), turėtų būti apribota maksimalia 5 metų svertini vidurkio perkainojimo data. 5 metų riba taikoma visai šių indėlių agreguoto portfelio sumai (t. y. pagrindinei ir nepagrindinei) ir atskirai pagal kiekvieną valiutą.
112. Formuluodamos elgesiu grindžiamas prielaidas apie sąskaitas, kuriose nėra numatytos konkrečios perkainojimo datos, siekiant jas taikyti palūkanų normos rizikos valdymo tikslais įstaigos turėtų:

- (a) gebėti nustatyti pagrindinius likučius, t. y. indėlius, kurie yra stabilūs ir kurių kaina tikriausiai nebus keičiama net vykstant esminiams palūkanų normų aplinkos pokyčiams, ir (arba) kitus indėlius, kurių ribotą lankstumą palūkanų normų pokyčių atžvilgiu bankai gali modeliuoti;
- (b) su tokiais indėliais susijusio modeliavimo prielaidose turėtų atsispindėti indėlininko charakteristikos (pvz., mažmeninis arba didmeninis) ir sąskaitos charakteristikos (pvz., atsiskaitomoji arba ne). Toliau pateikiamas bendras pirmiau nurodytų kategorijų aprašymas:
 - i. mažmeniniai indėliai atsiskaitomosiose sąskaitose – tai, be kita ko, nepalūkaninės ir kitos mažmeninės sąskaitos, kurių atlygio komponentas nėra svarbus klientui priimant sprendimą laikyti pinigus sąskaitoje;
 - ii. mažmeniniai indėliai ne atsiskaitomosiose sąskaitose – tai, be kita ko, mažmeninės sąskaitos (įskaitant reguliuojamas sąskaitas), kurių atlygio komponentas yra svarbus klientui priimant sprendimą laikyti pinigus sąskaitoje;
 - iii. didmeniniai indėliai – tai, be kita ko, įmonių ir kitų didmeninių klientų sąskaitos, išskyrus tarpbankines sąskaitas arba kitas sąskaitas, labai jautrias kainų pokyčiams;
- (c) įvertinti galimą migraciją tarp indėlių, kuriems nėra nustatyta konkreti perkainojimo data, ir kitų indėlių, dėl kurių pagal skirtingus palūkanų normų scenarijus gali keistis elgesiu grindžiamos modeliavimo prielaidos;
- (d) apsvarstyti galimus apribojimus mažmeninių indėlių, kuriems galioja mažų arba neigiamų palūkanų normų aplinka, perkainojimui ir galimą tokių apribojimų poveikį indėlių stabilumui esant įvairiems palūkanų normų scenarijams;
- (e) užtikrinti, kad prielaidos apie pagrindo mažėjimą ir kitus modeliuojamus likučius būtų pagrįstos ir tinkamos siekiant užtikrinti išmokų ir grynujų palūkanų pajamų pusiausvyrą atsižvelgiant į papildomą ekonominės vertės riziką, kylantį dėl būsimos palūkanų normos grąžos, susijusios su tokiais likučiais finansuojamu turtu, užblokavimo ir galimų negautų pajamų kylant palūkanų normoms;
- (f) ypatingas dėmesys statistiniams arba kiekybiniais metodams, siekiant nustatyti elgesiu grindžiamo perkainojimo datas ir grynujų pinigų srautų NI profilį; nustatant tinkamas NI modeliavimo prielaidas, gali prireikti (t. y. žvelgiant iš ateities perspektyvos) papildomo įvairių įstaigos ekspertų indėlio (pvz., rizikos valdymo ir rizikos kontrolės departamentas, prekybos ir išdo padaliniai);
- (g) savo politikoje ir procedūrose tinkamai dokumentuoti prielaidas ir įgyvendinti jų reguliarios peržiūros procesą;
- (h) suvokti prielaidų poveikį įstaigos pasirinkto rizikos vertinimo rezultatams ir vidaus lygmeniu priimamiems sprendimams dėl kapitalo paskirstymo, be kita ko, reguliariai atliekant

pagrindinių parametų (pvz., pagrindinių sąskaitų likučių procentinių dalių ir termino ir perkėlimo vertę) jautrumo analizės skaičiavimus, ir matus, taikomus pagal sutarties sąlygas, o ne pagal elgesiu grindžiamas prielaidas, siekiant atskirti prielaidų poveikį įvairiems IRRBB matams;

- (i) atlikti testavimą nepalankiausiomis sąlygomis siekiant suvokti pasirinktų rizikos matų jautrumą pagrindinių prielaidų pokyčiams, atsižvelgiant į tokių testų rezultatus vidaus lygmeniu priimant sprendimus dėl kapitalo paskirstymo.

b) Įmonių planavimo prielaidos, susijusios su jų nuosavu kapitalu siekiant nustatyti IRRBB

113. Jeigu įstaigos nusprendžia nustatyti politiką pajamoms iš nuosavo kapitalo stabilizuoti, jos turėtų:

- (a) įgyvendinti tinkamą metodiką, kuria nustatoma, kokius nuosavo kapitalo elementus reikėtų laikyti tinkamais taip tvarkyti;
- (b) nustatyti, koks būtų pagrįstas investicijų išpirkimo termino profilis, tinkantis reikalavimus atitinkančiam nuosavam kapitalui, kad pajamų stabilizavimo pranašumus, atsirandančius dėl ilgesnio termino fiksuotos grąžos pozicijų atsižvelgiant į papildomą tų pozicijų ekonominės vertės jautrumą esant nepalankiai palūkanų normai, būtų galima suderinti su prastų pajamų rodiklių rizika tuo atveju, jeigu palūkanų normos pakiltų;
- (c) savo politikoje ir procedūrose tinkamai dokumentuoti prielaidas ir įtraukti jų reguliarios peržiūros procesą;
- (d) suvokti pasirinkto išpirkimo termino poveikį įstaigos pasirinkto rizikos vertinimo rezultatams, be kita ko, reguliariai apskaičiuojant matus neatsižvelgiant į nuosavą kapitalą, siekiant atskirti poveikį įvairiems IRRBB matams, ir
- (e) atlikti testavimą nepalankiausiomis sąlygomis siekiant suvokti rizikos matų jautrumą pagrindinių prielaidų dėl nuosavo kapitalo pokyčiams, atsižvelgiant į tokių testų rezultatus vidaus lygmeniu priimant sprendimus dėl kapitalo paskirstymo IRRBB.

114. Spręsdamos dėl investicijų termino prielaidų, susijusių su nuosavu kapitalu, įstaigos turėtų vengti pajamų stabilizavimo pozicijų, dėl kurių gerokai sumažėja jų gebėjimas prisitaikyti prie reikšmingų pagrindinės ekonominės ir verslo aplinkos pokyčių.

115. Investicijų termino prielaidas, naudojamas siekiant valdyti riziką įvairių IRRBB matų jautrumui, susijusiam su nuosavu kapitalu, reikėtų laikyti įprasto įstaigos planavimo ciklo dalimi ir tokių prielaidų nederėtų keisti tik tam, kad būtų atsižvelgta į pasikeitusius įstaigos lūkesčius dėl būsimų palūkanų normų raidos. Jeigu norimam investiciniam profiliui sukurti naudojamas išvestinių finansinių priemonių arba turto portfelis, tai turėtų būti aiškiai dokumentuojama ir įrašoma.

116. Jeigu įstaigoje nėra suformuluotos aiškios prielaidos dėl nuosavo kapitalo investavimo termino arba yra suformuluotos prielaidos, kurios yra akivaizdžiai trumpalaikės, įstaiga turėtų užtikrinti, kad jos sistemose ir valdymo informacijoje būtų galima nustatyti pasirinkto metodo padarinius ir palūkanų pajamų, ir ekonominės vertės nepastovumui.

4.4 Netinkamos IRRBB vidaus sistemos

117. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 84 straipsnio 3 dalį kompetentingoms institucijoms suteikiami įgaliojimai reikalauti, kad įstaiga naudotų KRD 84 straipsnio 1 dalyje nurodytą standartizuotą metodiką, *jei tos įstaigos įdiegtos vidaus sistemos, skirtos toje dalyje nurodytai rizikai vertinti, yra nepakankamos.*
118. Laikantis šių gairių, reikėtų bent jau įgyvendinti tinkamas vidaus sistemas, atsižvelgiant į proporcingumo principą.
119. Konkrečiau tariant, vidaus sistemos turėtų būti laikomos netinkamomis bent jau šiais atvejais:

- (a) VMS turėtų būti laikoma netinkama pagal KRD 84 straipsnio 3 dalį, jei kompetentingos institucijos kiekvienu konkrečiu atveju įvertina, kad įgyvendinti metodai neapima visų reikšmingų palūkanų normos rizikos komponentų (spragos rizika, bazinė rizika, pasirinkimo galimybių rizika) ir (arba) priemonės nėra pakankamos, kad apimtų visus reikšmingos su banko ne prekybos knygos svarbiu turtu, įsipareigojimais ir nebalansinio tipo priemonėmis (pvz., NI, paskolos, pasirinkimo sandoriai) susijusios rizikos aspektus.

I priede pateiktas neišsamus IRRBB matavimo metodų sąrašas kartu nurodant jiems taikomus apribojimus.

Matuodamos IRRBB poveikį savo veiklai, įstaigos neturėtų taikyti tik I priede nurodytų metodų, siekdamos užtikrinti, kad būtų tinkamai atsižvelgta į reikšmingus palūkanų normos rizikos aspektus.

- (b) VMS turėtų būti laikoma nepakankama, jei ji nėra sukalibruota, jei dėl jos neatliktas atvirkštinis testavimas ir jei ji neperžiūrėta atsižvelgiant į visus jos svarbius parametrus, susijusius su tinkamu dažniu, ir jei ji nėra grindžiama tinkamu valdymu ir dokumentacija, kurioje aptariamas verslo modeliui ir įstaigos veiklai būdingos IRRBB pobūdis, mastas ir sudėtingumas.

Įstaigos turėtų tinkamai laikytis šių gairių 71–79 dalių, visų pirma peržiūros ir patvirtinimo (atsižvelgiant į jų tinkamą dažnumą, įskaitant atvirkštinį testavimą), valdymo, rizikos politikos ir kontrolės srityse.

4.5 CSRBB nustatymas ir vertinimas

4.5.1 CSRBB taikymo sritis

120. CSRBB apima dviejų elementų derinį:

- (a) „rinkos kredito kainos skirtumo“ arba „kredito rizikos rinkos kainos“ (kuri skiriasi nuo idiosinkratinio kredito kainų skirtumo⁸ – kredito rizikos priemoką, kurios dėl atitinkamos kredito kokybės reikalauja rinkos dalyviai⁹;
- (b) „rinkos likvidumo kainų skirtumo“ pokyčius – likvidumo priemoką, dėl kurio rinkoje atsiranda investicijų paklausa ir pirkėjų ir pardavėjų susidomėjimas;

121. CSRBB neapima kredito kokybės pokyčių poveikio stebimu laikotarpiu (t. y. konkrečios sandorio šalies arba priemonės reitingo kategorijos sumažinimas / padidinimas, kuris laikomas rizikos pakeitimu). Visų pirma įstaigos kredito kokybės blogėjimas neturėtų turėti jokio teigiamo poveikio kredito kainų skirtumo rizikos priemonei. Vertindamos CSRBB, įstaigos turėtų vengti bet kokio sutapimo su kredito vertinimo koregavimo rizikos valdymo sistema.

122. CSRBB neapima neveiksnių pozicijų.

123. Vertindamos kredito rizikos priedo ir likvidumo priedo pokyčius, įstaigos gali apsvarstyti su valiuta susijusius konkrečius aspektus (t. y. euras, JAV doleris ir pan.), kurie yra svarbūs atsižvelgiant į rinkos kredito kainų skirtumą ir rinkos likvidumo kainų skirtumą.

124. Įstaigos neturėtų *ex ante* neįtraukti jokios bankinėje knygoje esančios priemonės, įskaitant turtą, įsipareigojimus, išvestines finansines priemones ir nebalansinius straipsnius, pvz., paskolų įsipareigojimus, į CSRBB taikymo sritį, nepaisant joms taikomos apskaitos tvarkos. Bet koks potencialus priemonių neįtraukimas į atitinkamą taikymo sritį turėtų būti atliekamas, jei nėra jautrumo kredito kainų skirtumo rizikai ir turėtų būti tinkamai dokumentuotas ir pagrįstas. Bet kuriuo atveju įstaigos neturėtų neįtraukti turto, kuris buvo apskaitytas sąžininga verte.

125. Nedarant poveikio 12 daliai, smulki prekybos knygoje apskaitoma veikla, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 94 straipsnio 1 dalyje, įtraukiama, nebent jos kredito kainų skirtumo rizikai taikoma kita rizikos priemonė.

⁸ Idiosinkratinis kredito kainų skirtumas atspindi konkrečią kredito riziką, susijusią su pavienio skolininko kredito kokybe (kurioje taip pat atspindės rizikos, kylančios sektoriuje, vertinimai ir skolininko geografinė vieta), taip pat kredito priemonės ypatumai (pvz., ar tai yra obligacija, ar išvestinė finansinė priemonė).

⁹ Pavyzdžiui, papildomos pajamos, kurias turi generuoti AA reitingą turinčio subjekto suteikta skolos priemonė, palyginti su nerizikinga alternatyva.

4.5.2 CSRBB valdymas ir strategija

126. Įstaigos CSRBB strategija, įskaitant CSRBB apetitą, turėtų būti įtraukta į bendrąją strategiją, visų pirma, strateginiai tikslai ir rizikos tikslai, kuriuos valdymo organas turi patvirtinti, kaip numatyta Direktyvos 2013/36/ES 88 straipsnio 1 dalies a punkto antroje pastraipoje.
127. Su CSRBB susijęs įstaigos rizikos apetitas turėtų būti išreiškiamas kaip kintančių kredito kainų skirtumų poveikis įvairioms CSRBB priemonėms. Įstaigos, kurioms CSRBB turi reikšmingą poveikį, turėtų į tai tinkamai atsižvelgti vertindamos savo rizikos apetitą.
128. Įstaigos turėtų užtikrinti, kad, siūlant naujus produktus ar veiklą, būtų nustatytos procedūros CSRBB nustatyti, išmatuoti ir stebėti. Reikėtų užtikrinti, kad tų naujų produktų ir veiklos CSRBB charakteristikos būtų gerai suvokiamos.
129. Konsoliduojančiosios įstaigos turėtų užtikrinti, kad CSRBB valdymo vidaus priemonės ir procesai būtų nuoseklūs ir tinkamai integruoti vykdant konsolidavimą ir dalinį konsolidavimą.

4.5.3 CSRBB rizikos vertinimo sistema ir pareigos

130. Siekdamas įsidiesti vidaus valdymo priemonės, kurios atitiktų Direktyvos 2013/36/ES 74 ir 88 straipsnius, dėl CSRBB įstaigos turėtų užtikrinti, kad:
- (a) jų valdymo organas prisiimtų galutinę atsakomybę už CSRBB valdymo sistemos ir įstaigos rizikos apetito sistemos priežiūrą. Tačiau valdymo organas gali pavesti CSRBB stebėseną ir valdymą vyresniajai vadovybei, pavieniams ekspertams arba turto ir įsipareigojimų valdymo komitetui toliau 132 punkte nustatytais sąlygomis;
 - (b) jose būtų įdiegta CSRBB valdymo sistema, kurioje būtų aiškiai apibrėžtos atsakomybės sritys ir kurių sudarytų politika, procesai ir vidaus kontrolės priemonės, įskaitant reguliariai atliekamas nepriklausomas sistemos veiksmingumo peržiūras ir vertinimus.
 - (c) CSRBB vertinimo tvarka, procesai ir mechanizmai yra išsamūs ir proporcingi rizikos pobūdžiui, mastui ir sudėtingumui, kuris yra būdingas verslo modeliui ir įstaigos veiklai.
131. Valdymo organas arba jo deleguotieji asmenys turėtų, visų pirma, atsakyti už šiuos dalykus:
- (a) suvokti CSRBB pozicijos pobūdį ir lygį. Valdymo organas turėtų užtikrinti, kad būtų parengtos aiškios gairės dėl CSRBB rizikos apetito, susijusio su įstaigos veiklos strategijomis;
 - (b) nustatyti, kad būtų imamasi tinkamų veiksmų siekiant įvertinti ir stebėti CSRBB laikantis patvirtintos strategijos ir politikos. Šiuo požiūriu valdymo organas arba jo deleguoti asmenys turi nustatyti:
 - i. CSRBB stebėsenos ir pozicijų ir veiklos rezultatų vertinimo sistemas ir standartus, sukrėtimų ir nepalankiausių sąlygų scenarijų ir pagrindinių prielaidų, kuriomis grindžiama įstaigos IRRBB analizė, atnaujinimo procedūras;

- ii. išsamų pranešimo apie CSRBB ir jos peržiūros procesą ir
 - iii. veiksmingas vidaus kontrolės priemonės ir valdymo informacijos sistemas (VIS);
- (c) tvirtinti svarbias CSRBB rizikos prisiėmimo iniciatyvas prieš jas įgyvendinant. Pozicijos, susijusios su vidaus rizikos perkėlimu iš ne prekybos knygos į prekybos knygą ir atvirkščiai, turėtų būti tinkamai dokumentuojamos;
- (d) vykdyti CSRBB valdymo politikos ir procedūrų patvirtinimo, įgyvendinimo ir peržiūros priežiūrą. Apie įstaigos CSRBB pozicijos lygį ir pokyčius reikėtų reguliariai pranešti valdymo organui;
- (e) užtikrinti, kad CSRBB matavimo metodų patvirtinimas ir atitinkamo rizikos modelio vertinimas būtų įtraukti į formalų politikos procesą, kurį turėtų peržiūrėti ir patvirtinti valdymo organas arba jo deleguoti asmenys;
- (f) reguliariai susipažįstant su laiku pateikiama ir pakankamai išsamia informacija suvokti ir vertinti, kaip deleguoti asmenys vykdo veiklą atlikdami CSRBB stebėseną ir kontrolę pagal valdymo organo patvirtintą politiką;
- (g) suvokti įstaigos CSRBB strategijų pasekmes ir galimus ryšius su rinkos, likvidumo, kredito ir operacine rizika nereikalaujant vis dėlto, kad visi valdymo organo nariai būtų šios srities ekspertai. Kai kurie nariai turėtų turėti pakankamai techninių žinių, kad galėtų kritiškai vertinti valdymo organui teikiamas ataskaitas ir jas užginčyti. Įstaiga turėtų nuspręsti, kad valdymo organo nariai turėtų užtikrinti, kad vyresnioji vadovybė būtų kompetentinga ir suvoktų CSRBB ir kad CSRBB valdymui būtų skiriama pakankamai išteklių.
132. Įstaigos turėtų nustatyti delegavimo tvarką ir procedūras, pagal kurias valdymo organas paveda atlikti CSRBB vertinimą ir stebėseną, kaip numatyta toliau (bet ne tik):
- (a) valdymo organas turėtų nustatyti asmenis arba komitetus, kuriems jis paveda parengti CSRBB politiką ir praktines priemones, kaip antai vyresniąją vadovybę, pavienius ekspertus arba ALCO, ir aiškiai apibrėžti tikslus;
 - (b) valdymo organas turėtų užtikrinti, kad atsakomybės sritys valdymo procese būtų tinkamai atskirtos. CSRBB nustatymo, vertinimo, stebėsenos ir kontrolės funkcijoms turėtų būti priskirtos aiškiai apibrėžtos atsakomybės sritys, jos turėtų būti nepriklausomos nuo su CSRBB rizikos prisiėmimu susijusių funkcijų ir jas vykdančias asmenys turėtų pranešti apie CSRBB pozicijas tiesiogiai valdymo organui arba jo deleguotiems asmenims;
 - (c) įstaiga turėtų užtikrinti, kad valdymo organo deleguoti asmenys turėtų aiškiai apibrėžtus įgaliojimus dėl padalinių, kurie atsako už su CSRBB susijusios rizikos prisiėmimą. Turėtų būti aiškus ryšio kanalas, kuriuo deleguotų asmenų nurodymai būtų perduodami tiems atsakingiems padaliniais, ir

- (d) valdymo organas turėtų nustatyti, kad pagal įstaigos struktūrą deleguoti asmenys galėtų vykdyti savo pareigas ir būtų lengviau veiksmingai priimti sprendimus ir užtikrinti valdymą. Šiuo klausimu turėtų būti reguliariai organizuojami ALCO ar jam lygiavertio organo posėdžiai, o jo sudėtyje turėtų būti visų svarbių su CSRBB susijusių departamentų atstovai. Valdymo organas turėtų skatinti diskusijas apie CSRBB valdymo procesą ir tarp savo narių ir deleguotų asmenų, ir tarp deleguotų asmenų ir kitų įstaigos darbuotojų. Valdymo organas taip pat turėtų užtikrinti, kad reguliariai palaikant ryšį tarp rizikos valdymo ir strateginio planavimo sričių būtų lengviau vykdyti su būsima veikla susijusios rizikos stebėseną.

4.5.4 CSRBB rizikos politika, procesai ir kontrolės priemonės

Rizikos politika ir procesai

133. Remdamasis bendrąja CSRBB strategija valdymo organas turėtų patvirtinti patikimą rizikos politiką, procesus ir sistemas, kuriomis turėtų būti užtikrinama, kad:
- (a) būtų sukurtos CSRBB vertinimo ir stebėsenos scenarijų atnaujinimo procedūros;
 - (b) matavimo metodas ir atitinkamos CSRBB vertinimo ir stebėsenos prielaidos yra tinkami ir proporcingi;
 - (c) naudojamų modelių prielaidos būtų reguliariai peržiūrimos ir prireikus pakeičiamos;
 - (d) būtų apibrėžti pozicijų vertinimo ir veiklos rezultatų matavimo standartai, ir
 - (e) būtų apibrėžti CSRBB pozicijų valdymo įgaliojimai ir atsakomybės sritys.
134. Politika turėtų būti tinkamai pagrįsta, patikima ir dokumentuota ir turėtų aprėpti visus CSRBB komponentus, kurie yra svarbūs atsižvelgiant į konkrečias įstaigos aplinkybes. Nepažeidžiant proporcingumo principo, CSRBB politiką turėtų sudaryti:
- (a) ne prekybos knygos ir prekybos knygos ribos nustatymas. vidaus rizikos perkėlimas iš bankinės knygos į prekybos knygą ir atvirkščiai, turėtų būti tinkamai dokumentuojamos ir stebimos;
 - (b) kredito kainų skirtumų sukrėtimų dydis ir forma, atitinkamai naudojami vidaus lygmeniu apskaičiuojant CSRBB;
135. Siekdamas užtikrinti, kad įstaigos CSRBB valdymo politika ir procedūros išliktų tinkamos ir patikimos, valdymo organas arba jo deleguoti asmenys turėtų peržiūrėti CSRBB valdymo politiką ir procedūras atsižvelgdami į reguliariai teikiamų ataskaitų rezultatus.
136. Valdymo organas arba jo deleguoti asmenys turėtų užtikrinti, kad su CSRBB susijusių analizės ir rizikos valdymo veiklą vykdytų pakankamai kompetentingų darbuotojų, turinčių techninių žinių ir patirties, kuri atitinka įstaigos veiklos pobūdį ir sritį.

Vidaus kontrolė

137. Kalbant apie CSRBB kontrolės politiką ir procedūras, įstaigos turėtų nusistatyti tinkamus patvirtinimo procesus, peržiūros ir kitus mechanizmus, kurių tikslas – pakankamai užtikrinti, kad būtų įgyvendinami rizikos valdymo tikslai.
138. Įstaigose turėtų būti sukurti CSRBB nustatymo, matavimo, stebėsenos ir kontrolės procesai, kuriuos reguliariai peržiūri nepriklausomas auditorius (kuris gali būti vidaus arba išorės auditorius). Tokiais atvejais vidaus ar išorės auditorių arba kitų lygiaverčių išorės šalių parengtas ataskaitas reikėtų teikti atitinkamoms kompetentingoms institucijoms.

CSRBB IT sistema ir duomenų kokybė

139. IT sistemos ir taikomosios programos, kurias įstaiga naudoja operacijoms vykdyti, tvarkyti ir registruoti, CSRBB pozicijoms nustatyti, matuoti ir agreguoti ir ataskaitoms rengti turėtų gebėti padėti laiku ir tiksliai valdyti CSRBB. Visų pirma, sistemos turėtų:
- (a) apimti kredito kainų skirtumo duomenis apie visas įstaigos CSRBB pozicijas. Tai turėtų sustiprinti matavimo sistemą, kurią įstaiga naudoja pagrindiniams IRRBB pozicijų šaltiniams nustatyti, matuoti ir agreguoti;
 - (b) gebėti išsamiai ir aiškiai įrašyti visus įstaigos sudaromus sandorius atsižvelgiant į jų CSRBB charakteristikas;
 - (c) būti pritaikytos atsižvelgiant į sandorių, dėl kurių kyla CSRBB, sudėtingumą ir skaičių;
 - (d) užtikrinti pakankamą lankstumą, kad aprėptų pakankamai daug įvairių CSRBB sukretimų ir nepalankiausių sąlygų scenarijų ir papildomų scenarijų;
 - (e) sudaryti galimybę įstaigoms išsamiai matuoti, vertinti ir stebėti pavienių sandorių poveikį jų bendrai pozicijai, ir
 - (f) sugebėti apskaičiuoti CSRBB matus.
140. IT sistema turėtų būti pajėgi įrašyti produktų kredito kainų skirtumų ypatumus.
141. CSRBB išmatuoti naudojamose sistemos turėtų būti pajėgios nustatyti visų produktų CSRBB charakteristikas.
142. Rizikos matai turėtų būti grindžiami patikimais rinkos ir vidaus duomenimis. Įstaigos turėtų atidžiai vertinti išorės informacijos šaltinių, naudojamų kuriant ankstesnių kredito kainų skirtumų duomenų bazes, kokybę ir duomenų bazių atnaujinimo dažnumą.
143. Siekdamas užtikrinti aukštą duomenų kokybę įstaigos turėtų įgyvendinti tinkamus procesus, užtikrinančius, kad į IT sistemą įvedami duomenys būtų teisingi. Duomenų įvedimas turėtų būti kuo labiau automatizuotas, kad administracinių klaidų būtų kuo mažiau, o duomenų pateikimas (angl. *data mapping*) turėtų būti reguliariai peržiūrimas ir testuojamas

pagal patvirtintos versijos modelį. Be to, pagrindinių duomenų šaltiniai, naudojami įstaigos rizikos vertinimo procese, turėtų būti pakankamai dokumentuojami. Įstaigos taip pat turėtų sukurti tinkamus mechanizmus agregavimo proceso tikslumui ir modelio rezultatų patikimumui patikrinti. Šie mechanizmai turėtų užtikrinti duomenų tikslumą ir patikimumą.

Vidaus ataskaitų teikimas

144. Įstaigų vidaus pranešimo apie riziką sistemose turėtų būti laiku teikiama tiksli ir išsami informacija apie jų CSRBB pozicijas. Vidaus ataskaitos turėtų būti rengiamos bent kartą per ketvirtį.
145. Vidaus ataskaitos turėtų būti teikiamos valdymo organui arba jo deleguotiems asmenims su atitinkamų agregavimo lygmenų (atitinkančių konsolidavimo lygį) informacija ir reguliariai peržiūrimos. Ataskaitose turėtų būti teikiama atitinkamo lygio informacija, pritaikyta prie tam tikro vadovybės lygio (pvz., valdymo organo, vyresniosios vadovybės) ir konkrečios įstaigos padėties ir ekonominės aplinkos.
146. CSRBB ataskaitose turėtų būti teikiama apibendrinta informacija ir pakankamai patvirtinamųjų duomenų, kad valdymo organas arba jo deleguoti asmenys galėtų įvertinti įstaigos jautrumą rinkos sąlygų ir kitų svarbių rizikos veiksnių pokyčiams. Į ataskaitų turinį turėtų būti įtraukti įstaigos rizikos profilio ir ekonominės aplinkos pokyčiai, jose dabartinė pozicija turėtų būti palyginama su politikoje nustatytais limitais.
147. CSRBB ataskaitose turėtų būti reguliariai pateikiami modelių peržiūros ir audito rezultatai ir ankstesnių prognozių ar rizikos vertinimo palyginimai su faktiniais rezultatais, kad būtų galima pagrįstai nustatyti galimus modeliavimo trūkumus. Portfeliai, kuriuose gali įvykti reikšmingų rinkos vertės pokyčių, turėtų būti aiškiai nustatyti ir poveikis turėtų būti stebimas įstaigos VIS ir prižiūrimas atsižvelgiant į visus kitus portfelius, kuriems kyla rinkos rizika.
148. Nors valdymo organui arba jo deleguotiems asmenims bus rengiamos skirtingų rūšių ataskaitos priklausomai nuo įstaigos portfelio sudėties, remiantis 146 ir 147 punktais į jas reikėtų įtraukti:
 - (a) santraukas apie įstaigos agreguotas CSRBB pozicijas, remiantis įvairiais CSRBB matais. Reikėtų nustatyti ir paaiškinti turtą, įsipareigojimus ir nebalansines pozicijas bei strategijas, kurios lemia CSRBB lygį ir kryptį;
 - (b) pagrindines modeliavimo prielaidas.
149. Pagal tas ataskaitas valdymo organas arba jo deleguoti asmenys turėtų turėti galimybę įvertinti įstaigos jautrumą rinkos sąlygų ir kitų svarbių rizikos veiksnių pokyčiams, visų pirma, atsižvelgiant į portfelius, kuriuose gali vykti reikšmingi rinkos vertės pokyčiai.
150. Vidaus matavimo sistemoje turėtų būti rengiamos ataskaitos tokiu formatu, kad įstaigos vadovybė įvairiais lygmenimis lengvai suprastų tas ataskaitas ir laiku priimtų tinkamus

sprendimus. Ataskaitos turėtų būti naudojamos kaip pagrindas reguliariai stebėti, ar įstaiga vykdo veiklą pagal savo strategiją.

Modelio valdymas

151. Įstaigos turėtų užtikrinti, kad CSRBB matavimo metodų (kurių turėtų būti peržiūrimi ir patvirtinami nepriklausomai nuo jų kūrimo) patvirtinimas ir atitinkamo rizikos modelio vertinimas būtų įtraukti į formalų politikos procesą, kurį turėtų peržiūrėti ir patvirtinti valdymo organas arba jo deleguoti asmenys. Politiką reikėtų integruoti į modelio rizikos valdymo procesus ir joje reikėtų nustatyti:

- (a) valdymo vaidmenys ir nurodyti, kas atsako už modelių kūrimą, patvirtinimą, dokumentavimą, įgyvendinimą ir naudojimą, ir
- (b) modelio priežiūros pareigas ir politiką, įskaitant pirminio ir nuolatinio patvirtinimo procedūrų rengimą, rezultatų vertinimą ir patvirtinimo, versijų kontrolės, išimčių, perkėlimo spręsti aukštesniu lygiu, keitimo ir naudojimo nutraukimo procesus.

4.6 CSRBB stebėseną

4.6.1 Bendras požiūris į CSRBB stebėseną

152. Įstaigos turėtų įgyvendinti patvarias vidaus matavimo sistemas (VMS), kuriose dokumentuojami visi CSRBB komponentai ir šaltiniai, svarbūs įstaigos verslo modeliui.

153. Įstaigos turėtų stebėti savo CSRBB poziciją atsižvelgdamos į galimus įvairių CSRBB matų pokyčius. Įstaigos turėtų naudotis papildomomis skirtingų metodų funkcijomis, kad atspindėtų sudėtingą CSRBB pobūdį per trumpalaikį ir ilgalaikį laikotarpį. Visų pirma, įstaigos turėtų matuoti ir stebėti i) bendrą pagrindinių modeliavimo prielaidų poveikį įvairiems CSRBB matams, ir ii) savo išvestinių finansinių priemonių, įtrauktų į bankinę knygą, CSRBB, kai tai svarbu verslo modeliui.

4.6.2 CSRBB stebėsenos metodai

154. Įstaigos turėtų parengti ir naudoti savo prielaidas ir skaičiavimo metodus, kad įvertintų CSRBB. Pasirinkta matavimo metodika turėtų būti tinkama atsižvelgiant į paties banko sudėtingumą.

155. Įstaiga turėtų gerai suvokti kiekvieno naudojamo kiekybinio įrankio ir modelio apribojimus ir į juos atsižvelgti CSRBB rizikos valdymo procese. Vertindamos CSRBB įstaigos turėtų suvokti, kad dėl sandorių apskaitos ne prekybos knygoje gali kilti tam tikrų rūšių rizika.

156. Išimtinu atveju praktiškai įgyvendindamos 120 dalį ir atsižvelgdamos į proporcingumo aspektus, įstaigos gali numatyti idiosinkratinio kredito kainų skirtumo komponentus CSRBB stebėsenos tikslais, jei užtikrinama, kad priemonės duos konservatyvesnius rezultatus.

4.6.3 CSRBB stebėsenos prielaidos

157. Matuodamos IRRBB įstaigos turėtų išsamiai suvokti ir dokumentuoti pagrindines modeliavimo prielaidas. Tas prielaidas reikėtų derinti su veiklos strategija ir reguliariai išbandyti.
158. Įstaigos turėtų atsižvelgti į apskaitos praktikos pasekmes CSRBB matavimui, visų pirma tais, atvejais, kurie yra susiję su grynosiomis palūkanų pajamomis ir rinkos vertės pokyčiais.
159. Jei diversifikavimo prielaidų patikimumas ir stabilumas yra tinkamai patvirtintas ir dokumentuotas, galima atlikti diversifikaciją tarp CSRBB ir IRRBB. Laikantis tos pačios sąlygos, diversifikavimo prielaidos įmanomos ir tarp CSRBB ir kitos rizikos. Diversifikavimo poveikį reikėtų įvertinti pakankamai konservatyviai, kad būtų daroma prielaida, jog jis yra pakankamai stabilus net ir esant ekonomikos nuosmukiui ir rinkos sąlygomis, kurios nėra palankios įstaigos verslo ir rizikos struktūrai. Bet kuriuo atveju įstaigos turėtų atskirai įvertinti CSRBB ir kitą riziką (įskaitant IRRBB).
160. Kadangi rinkos sąlygos, konkurencinė aplinka ir strategijos ilginiui keičiasi, įstaigos turėtų peržiūrėti reikšmingas matavimo prielaidas bent kartą per metus ir dažniau, kai rinkos sąlygos sparčiai keičiasi.
161. Vertindamos CSRBB, įstaigos turėtų parengti išsamią dokumentaciją, kurioje pagrindžiamos įstaigos politinės prielaidos ir procedūros, ir numatyti šių politikos prielaidų ir procedūrų nuolatinės peržiūros procesą. Vertindamos CSRBB, įstaigos turėtų suprasti pasirinktų su CSRBB susijusių investavimo strategijų poveikį.

I priedas. IRRBB matavimo metodai (neišsamus sąrašas)

Grynųjų pinigų srauto modeliavimas	Matas	Apibūdinimas	Nustatoma rizika	Mato apribojimai
Besąlyginiai grynųjų pinigų srautai (daroma prielaida, kad grynųjų pinigų srautų laikas nepriklauso nuo konkretaus palūkanų normų scenarijaus)	<p>Pagrįsta grynosiomis palūkanų pajamomis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trūkumų analizė: perkainojimo atotrūkis. • Dėmesys sutelkiamas į grynųjų palūkanų pajamų (GPP) komponentą: GPP pokytis 	<p>Atliekant atotrūkio analizę visos svarbios palūkanų normų pokyčiams jautrios priemonės priskiriamos prie iš anksto nustatytų terminų intervalų pagal perkainojimo arba termino suėjimo datas, kurios yra nustatytos sutartyje arba grindžiamos su elgesiu susijusiomis prielaidomis. Kiekviename terminų intervale apskaičiuojamos grynosios pozicijos („spragos“). Grynųjų palūkanų normų pajamų pokytis, atsirandantis dėl pelningumo kreivės poslinkio suderinamas padauginant kiekvieną grynąją poziciją iš atitinkamo palūkanų normos pokyčio.</p>	Spragos rizika (tik lygiagreti rizika)	<ul style="list-style-type: none"> • Taikant šį matą spragos rizika suderinama tik linijiniu būdu. • Tai grindžiama prielaida, kad visų tam tikro terminų intervalo pozicijų terminas sueina arba jie perkainojami vienu metu. • Bazinė ir pasirinkimo sandorių rizika nematuojama.
	<p>Ekonominė vertė:</p> <ul style="list-style-type: none"> • trukmės analizė: modifikuota trukmė / nuosavo kapitalo PV01 	<p>Taikant modifikuotą trukmę suderinamas santykinis finansinės priemonės grynosios dabartinės vertės pokytis dėl nedidelio lygiagrečio pelningumo kreivės poslinkio vienu procentiniu punktu. Pasitelkiant <i>modifikuotą nuosavo kapitalo trukmę</i> matuojama įstaigos spragos rizikos pozicija ne prekybos knygoje. Nuosavo kapitalo PV01 nustatoma pagal modifikuotą nuosavo kapitalo trukmę ir taip matuojamas absoliutus nuosavo kapitalo vertės pokytis dėl lygiagrečio pelningumo kreivės poslinkio 1 baziniu punktu (0,01 proc.).</p> <p>Atskaitos taškas – visų palūkanų normų pokyčiams jautrių priemonių grynųjų pinigų srautų priskyrimas prie terminų intervalų. Kiekvieno tipo finansinėms priemonėms išrenkama tinkama pelningumo kreivė.</p>	Spragos rizika (tik lygiagreti rizika)	<ul style="list-style-type: none"> • Matas taikomas tik nedideliems pelningumo kreivės poslinkiams. Kai yra išgaubtumų, gali būti nepakankamai įvertintas didesnių palūkanų normų pokyčių poveikis. • Taikoma tik lygiagretiems pelningumo kreivės poslinkiams. • Pasirinkimo sandorių rizika nematuojama, o bazinė rizika geriausiu atveju matuojama tik iš dalies.

Grynųjų pinigų srauto modeliavimas	Matas	Apibūdinimas	Nustatoma rizika	Mato apribojimai
		<p>Kiekvienos finansinės priemonės modifikuota trukmė apskaičiuojama nuo jos grynosios dabartinės vertės pokyčio dėl lygiagrečio pelningumo kreivės poslinkio 1 procentiniu punktu. Modifikuota nuosavo kapitalo trukmė nustatoma, kaip modifikuota turto trukmė, padauginta iš turto, padalyto iš nuosavo kapitalo, atėmus modifikuotą įsipareigojimų trukmę, padaugintą iš įsipareigojimų, padalytų iš nuosavo kapitalo.</p> <p>Nuosavo kapitalo PV01 nustatoma padauginant modifikuotą nuosavo kapitalo trukmę iš nuosavo kapitalo vertės (t. y. turto atėmus įsipareigojimus) ir padalijant iš 10 000, kad būtų nustatytas vertės pokytis vienam baziniam punktu.</p>		
	<ul style="list-style-type: none"> Dalinė modifikuota trukmė / dalinė PV01 	<p>Dalinė modifikuota finansinės priemonės trukmė tam tikrame terminų intervale apskaičiuojama, kaip pirmiau paaiškinta modifikuota trukmė, išskyrus tai, kad ne visa pelningumo kreivė slenka lygiagrečiai, o tik terminų intervalą atitinkantis pelningumo kreivės segmentas. Tokiais daliniais matais nustatomas bankinės knygos rinkos vertės jautrumas nedideliame pelningumo kreivės, visų pirma, terminų suėjimo segmentų, poslinkiui. Kiekvieno terminų intervalo daliniam matui galima taikyti skirtingo masto poslinkį: pavyzdžiui, pelningumo kreivės formos pokyčio poveikį galima apskaičiuoti visam portfeliui.</p>	Spragos rizika (lygiagreti ir nelygiagreti rizika)	<ul style="list-style-type: none"> Matas taikomas tik nedideliems palūkanų normų pokyčiams. Kai yra išgaubtumų, taikant šį matą gali būti nepakankamai įvertintas didesnių palūkanų normų pokyčių poveikis. Bazinė ir pasirinkimo sandorių rizika nematuojama.
<p>Grynųjų pinigų srautai, iš dalies arba visiškai priklausantys nuo palūkanų normos scenarijus</p>	<p><u>Pagrįsta grynosiomis palūkanų pajamomis:</u> Dėmesys sutelkiamas į grynųjų palūkanų pajamų (GPP) komponentą: • GPP pokytis</p>	<p>GPP pokytis yra pajamomis grindžiamas matas, kuriuo matuojamas grynųjų palūkanų pajamų pokytis per tam tikrą laikotarpį (paprastai 1–5 metus) dėl staigaus arba laipsniško palūkanų normos pokyčio.</p> <p>Pradedama nuo visų palūkanų normų pokyčiams jautrių priemonių grynųjų pinigų srautų priskyrimo prie (išsamių) terminų intervalų (arba sudėtingesnėse</p>	Spragos rizika (lygiagreti ir nelygiagreti), bazinė rizika ir, jeigu <i>visi</i> grynųjų pinigų srautai modeliuojami pagal scenarijų, taip pat	<ul style="list-style-type: none"> Rezultatų jautrumas modeliavimo ir elgesiu grindžiamoms prielaidoms. Sudėtingumas

Grynųjų pinigų srauto modeliavimas	Matas	Apibūdinimas	Nustatoma rizika	Mato apribojimai
<p>(daroma prielaida, kad pasirinkimo sandorių, finansinių priemonių su įterptaisiais tiesioginiais pasirinkimo sandoriais ir (kai taikomas sudėtingesnis metodas) finansinių priemonių, kurių terminas priklauso nuo klientų elgesio, grynųjų pinigų srautų laikas modeliuojamas pagal palūkanų normas scenarijų)</p>		<p>sistemose naudojamos tikslios pavienių pozicijų perkainojimo datos).</p> <p>Pagrindinis skaičiavimo scenarijus atitinka galiojantį įstaigos planą parengti būsimų verslo sandorių apimties, kainų nustatymo ir perkainojimo datų prognozes. Palūkanų normos, taikomos apskaičiuojant būsimus grynųjų pinigų srautus pagal pagrindinį scenarijų, nustatomos remiantis išankstiniais palūkanų normų sandoriais, tinkamais skirtumais arba tikėtinomis rinkos palūkanų normomis, susijusiomis su įvairiomis finansinėmis priemonėmis.</p> <p>Vertindami galimą GPP pokyčių mastą bankai taiko prielaidas ir modelius, kad nuspėtų palūkanų normų raidos kryptį, esamo turto, įsipareigojimų ir nebalansinių straipsnių termino pabaigą ir jų galimą pakeitimą.</p> <p>Grynosiomis palūkanų pajamomis grindžiamus matus galima suskirstyti pagal būsimų pinigų srautų prognozavimo sudėtingumą: taikant paprastus <i>likvidavimo modelius</i> daroma prielaida, kad esamo turto ir įsipareigojimų terminas sueina jų nepakeičiant; pagal <i>pastovaus balanso modelius</i> daroma prielaida, kad turtas ir įsipareigojimai, kurių terminas sueina, pakeičiami palyginamomis finansinėmis priemonėmis; pagal <i>sudėtingus dinaminis grynųjų pinigų srautų modelius</i> atsižvelgiama į tai, kaip įvairios palūkanų normų aplinkybės atsispindi bankinėje knygoje, kalbant apie jos dydį ir sudėtį.</p> <p>Visus pajamomis grindžiamus matus galima taikyti pagal tam tikrą scenarijų arba atliekant tikimybinę</p>	<p>pasirinkimo rizika</p>	<p>sandorių</p>

Grynųjų pinigų srauto modeliavimas	Matas	Apibūdinimas	Nustatoma rizika	Mato apribojimai
<p>Ekonominė vertė: dėmesys sutelkiamas į nuosavo kapitalo ekonominę vertę • NKEV pokytis</p>	<p>analizę. Pajamų pokyčio rizika (PPR) yra pastarojo atvejo pavyzdys, kai didžiausias GPP pokytis matuojamas tam tikru patikimumo lygiu.</p> <hr/> <p>NKEV pokytis – tai visų grynųjų pinigų srautų, susijusių su bankinėje knygoje apskaitomu turtu, įsipareigojimais ir nebalansiniais straipsniais, gynosios dabartinės vertės pokytis, atsiradęs dėl palūkanų normų pokyčių, darant prielaidą, kad visos bankinės knygos pozicijos likviduojamos.</p> <p>Palūkanų normos riziką galima įvertinti taikant ΔNKEV pagal konkrečius palūkanų normų scenarijus arba paskirstant ΔNKEV atliekant Monte Karlo arba ankstesnių duomenų modeliavimą. Ekonominės vertės pokyčio rizika (EVPR) yra pastarojo atvejo pavyzdys, kai didžiausias nuosavo kapitalo vertės pokytis matuojamas tam tikru patikimumo lygiu.</p>	<p>Spragos rizika (lygiagreti ir nelygiagreti), bazinė rizika ir, jeigu visi grynųjų pinigų srautai modeliuojami pagal scenarijų, taip pat pasirinkimo sandorių rizika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rezultatų jautrumas modeliavimo ir elgesiu grindžiamoms prielaidoms. • Tikimybiniais matais, kuriuos naudojant taikoma su paskirstymu susijusi prielaida, gali nepavykti nustatyti mažos tikimybės didelio poveikio rizikos ir nelinejinių aspektų. • Išsamaus pakartotinio vertinimo Monte Karlo metodai skaičiavimo požiūriu yra sudėtingi ir juos gali būti sunku aiškinti („juodoji dėžė“) • Sudėtingumas 	

II priedas. IRRBB matavimo sudėtingumo matrica

Naudodamos toliau esančioje lentelėje išvardytus rizikos matus įstaigos turėtų užtikrinti bent tokį sudėtingumo lygį, koks atitiktų jų kategoriją pagal SREP gaires. Jeigu įstaigos verslo modelio sudėtingumas arba sritis yra reikšminga, neatsižvelgiant į įstaigos dydį, ji turėtų taikyti ir įgyvendinti rizikos matus, atitinkančius jos konkretų verslo modelį ir tinkamai nustatyti visus jautrumo aspektus. Visus reikšmingus jautrumo palūkanų normų pokyčiams aspektus reikėtų tinkamai nustatyti, įskaitant jautrumą elgesiu grindžiamoms prielaidoms.

Įstaigos, siūlančios finansinius produktus, kuriems yra numatytos šalutinės aplinkybės, turėtų naudoti matavimo sistemas, kurias taikant galima tinkamai nustatyti pasirinkimo sandorių priklausomumą nuo palūkanų normų pokyčių. Įstaigos, siūlančios klientams produktus su elgesiu grindžiamomis šalutinėmis aplinkybėmis, turėtų taikyti tinkamus sąlyginio grynujų pinigų srauto modeliavimo metodus, kad kiekybiškai įvertintų IRRBB atsižvelgdamos į klientų elgesio pokyčius, kurių gali atsirasti pagal kitokius palūkanų normų testavimo nepalankiausias sąlygomis scenarijus.

Prie toliau esančioje sudėtingumo lentelėje nurodytų keturių kategorijų įstaigos priskiriamos taip, kaip nurodyta EBI SREP gairėse. Kategorijos sudaromos pagal įvairius įstaigų dydžius, struktūrą ir jų veiklos pobūdį, sritį ir sudėtingumą; prie 1 kategorijos priskiriamos sudėtingiausios įstaigos.

IRRBB matas ir modeliavimas**Orientaciniai priežiūros lūkesčiai, susiję su IRRBB matu ir modeliavimu priklausomai nuo įstaigos sudėtingumo kategorijos**

Grynųjų pinigų srauto modeliavimas	Matas	4 kategorijos įstaiga	3 kategorijos įstaiga	2 kategorijos įstaiga	1 kategorijos įstaiga
Besąlyginiai grynųjų pinigų srautai (daroma prielaida, kad grynųjų pinigų srautų laikas nepriklauso nuo konkretaus palūkanų normų scenarijaus)	Pagrįsta grynosiomis palūkanų pajamomis: Trūkumų analizė: • perkainojimo atotrūkis.	Terminų intervalai, rekomenduojami Bazelio bankų priežiūros komiteto standarte „Palūkanų normos rizikos valdymo ir priežiūros bankinėje knygoje principai“ (2016 m. balandžio mėn., BCBS standartai).			<i>[Atotrūkis, grindžiamas kintančiu bankinės knygos dydžiu ir sudėtimi, atsiradęs dėl įmonių reakcijos į skirtingas palūkanų normų aplinkybes. Įtraukiamos prognozuojamos komercinės maržos pagal palūkanų normos scenarijų (žr. 4.3 skirsnį dėl IRRBB matavimo).]</i>
	Ekonominė vertė: trukmės analizė: • modifikuota trukmė / nuosavo kapitalo PV01 • Dalinė modifikuota trukmė / dalinė PV01	BCBS standartuose rekomenduojami terminų intervalai. Standartinių sukrėtimų ir kitų palūkanų normų sukrėtimų ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijų taikymas (žr. 4.3 skirsnį dėl IRRBB matavimo). Pelningumo kreivės modelis su terminais, atitinkančiais terminų intervalus.	BCBS standartuose rekomenduojami terminų intervalai, dalinės trukmės svertų taikymas. Standartinių sukrėtimų ir kitų palūkanų normų sukrėtimų ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijų taikymas (žr. 4.3 skirsnį dėl IRRBB matavimo). Pelningumo kreivės modelis su terminais, atitinkančiais terminų intervalus.	BCBS standartuose rekomenduojami terminų intervalai, dalinės trukmės svertų taikymas. Standartinių sukrėtimų ir kitų palūkanų normų sukrėtimų ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijų taikymas (žr. 4.3 skirsnį dėl IRRBB matavimo). Pelningumo kreivės modelis su terminais, atitinkančiais terminų intervalus.	<i>[Dalinė trukmė, apskaičiuojama pagal finansinės priemonės tipą ir terminų intervalą. Standartinių ir kitų palūkanų normų sukrėtimų ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijų taikymas (žr. 4.3 skirsnį dėl IRRBB matavimo). Pelningumo kreivės modelis su terminais, atitinkančiais terminų intervalus.]</i>

IRRBB matas ir modeliavimas**Orientaciniai priežiūros lūkesčiai, susiję su IRRBB matu ir modeliavimu priklausomai nuo įstaigos sudėtingumo kategorijos**

<p>Grynųjų pinigų srautai, iš dalies arba visiškai priklausantys nuo palūkanų scenarijaus (pasirinkimo sandorių, finansinių priemonių su įterptaisiais tiesioginiais pasirinkimo sandoriais ir (kai taikomas sudėtingesnis metodas) finansinių priemonių, kurių terminas priklauso nuo klientų elgesio, grynųjų pinigų srautų <i>laikas</i> modeliuojamas pagal palūkanų normos scenarijų)</p>	<p>Pagrįsta grynosiomis palūkanų pajamomis:</p> <ul style="list-style-type: none"> grynosios palūkanų pajamos (GPP) 	<p>Standartiniai sukrėtimai, taikomi pajamoms pagal pastovų balansą. Grindžiama BCBS standartuose rekomenduojamais terminų intervalais.</p>	<p>Standartiniai ir kiti palūkanų normų sukrėtimų ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijai, susiję su pelningumo kreive (žr. 4.3 <i>skirsnį dėl IRRBB matavimo</i>), taikomi pajamoms, atitinkančioms pastovų balansą arba paprastas prielaidas apie būsimą verslo plėtrą.</p>	<p>Standartiniai ir kiti palūkanų normų sukrėtimų ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijai, susiję su pelningumo kreive ir skirtingomis pagrindinėmis rinkos palūkanų normomis atskirai (žr. 4.3 <i>skirsnį dėl IRRBB matavimo</i>), taikomi pagal verslo planą arba pastovų balansą prognozuojamoms pajamoms. Įtraukiamos prognozuojamos komercinės maržos pagal palūkanų normos scenarijų (žr. 4.3 <i>skirsnį dėl IRRBB matavimo</i>).</p>	<p>Išsamūs palūkanų normų ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijai, pagal kuriuos atsižvelgiama ir į pelningumo kreivių poslinkius, ir į bazinių ir kredito kainų skirtumų pokyčius bei klientų elgesio pokyčius, taikomi siekiant iš naujo parengti veiklos apimties ir pajamų prognozes ir išmatuoti skirtumą, palyginti su pagrindiniu verslo planu. Įtraukiamos prognozuojamos komercinės maržos pagal palūkanų normos scenarijų (žr. 4.3 <i>skirsnį dėl IRRBB matavimo</i>).</p>
<p>Ekonominė vertė:</p> <ul style="list-style-type: none"> nuosavo kapitalo ekonominė vertė (NKEV) 	<p>Standartinių ir kitų palūkanų normų sukrėtimų ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijų taikymas pelningumo kreivei (žr. 4.3 <i>skirsnį dėl IRRBB matavimo</i>) naudojant terminų intervalus, kaip rekomenduojama BCBS standartuose; pelningumo kreivės terminai, atitinkantys terminų intervalus.</p>	<p>Matas, apskaičiuojamas remiantis sandoriais arba grynųjų pinigų srautais. Standartinių ir kitų palūkanų normų sukrėtimų ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijų, susiję su pelningumo kreive ir skirtingomis</p>	<p>Išsamūs palūkanų normų ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijai, pagal kuriuos atsižvelgiama ir į pelningumo kreivių poslinkius, ir į bazinių ir kredito kainų skirtumo pokyčius bei klientų</p>		

IRRBB matas ir modeliavimas

Orientaciniai priežiūros lūkesčiai, susiję su IRRBB matu ir modeliavimu priklausomai nuo įstaigos sudėtingumo kategorijos

pagrindinėmis rinkos elgesio pokyčius. palūkanų normomis, Pakankami terminai taikymas atskirai (žr. visose pelningumo 4.3 skirsnyje dėl IRRBB kreivėse. Išsamus šalutinių aplinkybių vertinimas. Pakankami terminai pelningumo kreivėse. Išsamus šalutinių aplinkybių vertinimas. Scenarijų analizė, kartu modeliuojant portfelius su reikšmingomis šalutinėmis aplinkybėmis, remiantis Monte Karlo metodu arba ankstesniais duomenimis. Kasdien atnaujinami rizikos veiksniai.

